

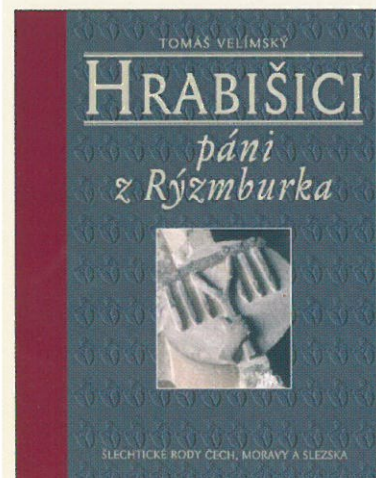
Šlechtické rody Čech, Moravy a Slezska

Autory jsou renomovaní odborníci na dějiny šlechty v období středověku, baroka či až v devatenáctém a dvacátém století. Knihy jsou bohatě ilustrovány, obsahují množství map a plánů, zobrazení pečeti a rodových erbů, nchybějí ani genealogické tabulky a rodokmeny

ročník XXIV. číslo 1/2004

GENEALOGICKÉ A HERALDICKÉ

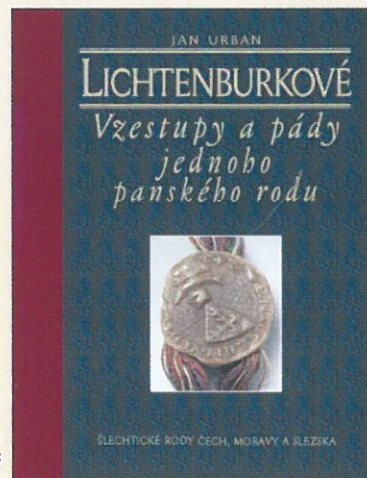
Listy

NOVÁ
EDICE

Vázaná,
140 x 200 mm,
černobílý obrazový
doprovod,
barevné přílohy, mapy,
rodokmeny,
přehled pečeti,
300-600 stran

390 stran
279 Kč

592 stran
355 Kč

Jan Urban
LICHTENBURKOVÉ

Tomáš Velímský
HRABIŠICI páni z Rýzmburka

PŘIPRAVUJEME V ROCE 2004

Zdeněk Žalud *Páni z Landštejna*
Miloslav Plaček, Peter Futák *Páni z Kunštátu*
Tomáš Baletka *Páni z Kravař*

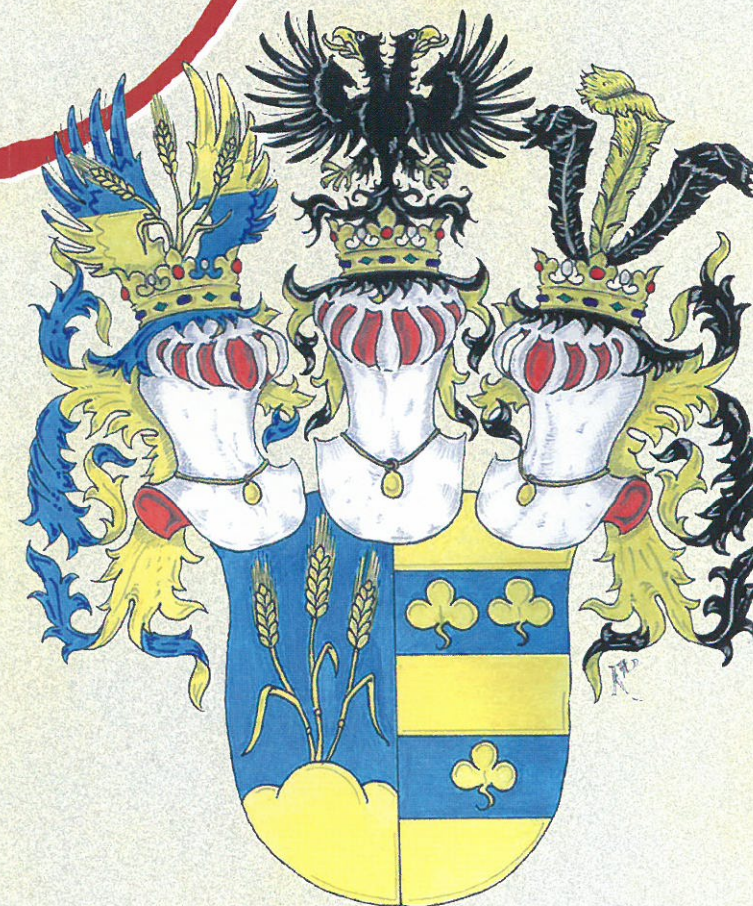
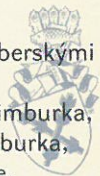
DÁLE PŘIPRAVUJEME tituly zabývající se například pány z Poděbrad a minsterberskými knížaty, pány z Hradce, pány ze Švamberka, pány z Gutštejna, pány z Lipé, knížaty ze Schwarzenbergu, hrabaty z Buqoye, Šternberky, pány z Boskovic, pány z Cimburka, pány ze Sovince, knížaty z Paaru, pány z Opočna a Častolovic, Bítovskými z Lichtenburka, pány z Rožmberka. Další šlechtické rody jsou v jednání (páni z Ústí a ze Stráže, Bavoři ze Strakonice, Házmburkové, Sasko-Lauenburští, Berkové z Dubé).

N
LN

Objednávky přijímáme a veškeré informace Vám podáme na adrese:

NLN, s. r. o., Nakladatelství Lidové noviny
Jana Masaryka 56, 120 00 Praha 2, tel.: 222 522 350, e-mail: obchod@nlm.cz

Celou produkci Nakladatelství Lidové noviny Vám nabízí:
Vinohradské knihkupectví, Jana Masaryka 58, Praha 2, tel.: 224 250 365
Teyflův dům, Melantrichova 15, Praha 1, tel.: 224 211 326

Česká genealogická a heraldická společnost v Praze

Slovo na úvod	1
(Jan Podhola)	

články a studie

35. výročí založení ČGHSP /1. část/	2
(Jan Podhola)	

Šlechta z českých zemí

v diplomacii Rakouského císařství /1. část/	12
(Karel Chobot)	

zprávy ze společnosti

Zpráva z Valné hromady	39
Internetové prezentace archivů ČR	50
Ukončili členství nebo zemřeli v roce 2002	63
Nově přijatí členové v roce 2003	64

NA OBÁLCE:

ERB SVOBODNÉHO PÁNA ALOISE LEOPOLDA LEXY Z AERENTHALU

Kresba: Karel Chobot

Vážení přátelé,

opět uběhl rok naší činnosti a vstupujeme do roku nového, který je tak trochu jubilejní. Je tomu totiž již 35 let, co byla skupinou několika nadšenců založena Genealogická a heraldická společnost. Tuto událost si nebudeme připomínat výstavou jako v roce 1999, ale vzpomeneme na ní i na celou minulost Společnosti na stránkách GHL. Vždyť není v novodobé historii tolik zájmových organizací, které se mohou pochlubit nepřerušenu činností po tak dlouhé období. A bude-li se Společnost rozvíjet jako dosud a mít stále tolik příznivců, může být za pět let důvod k důstojné vzpomínce a oslavě. Určitým připomenutím současného výročí by mohlo být plánované druhé setkání genealogů a heraldiků.

Jako každoročně, uskutečnila se v průběhu prvního čtvrtletí valná hromada Společnosti. Se zprávou o činnosti a hospodaření se můžete seznámit v části Zprávy ze Společnosti; zde bych chtěl upozornit jen na několik zásadních bodů. Ačkoliv se daří nejen udržovat, ale i rozvíjet činnost Společnosti, je toto dáno čtivitou několika jedinců, což se při oslabení jejich zájmu projeví na výsledcích. Ukázalo se to především v oblasti střeďečnicků a vydávání GHL, kde je problém navíc umocněn nedostatkem kvalitních příspěvků. Protože se podařilo od roku 1999 vyvést Společnost z finanční krize a výrazně zlepšit její hospodaření, je možné se zaměřit na její činnost a oblast působení. Ke krátkodobým úkolům, přijímaným každoročně na Valné hromadě, by měl přistoupit dlouhodobý výhled zahrnující např. rekonstrukce rodin, demografické sondy, ceny nemovitostí, bibliografii české genealogie a heraldiky, slovník genealogické a heraldické terminologie atd. K realizaci těchto cílů by měla přispět i nově připravovaná struktura správního výboru, neboť v posledních letech se ukazuje současný stav již jako nevyhovující. Je to dáno i širším pronikáním do vědomí veřejnosti a následnou odezvou v podobě rozrůstající se řady dotazů, přání a požadavků.

Že by uskutečňování dlouhodobých cílů nemusela být pouhá utopie, svědčí nejen příchod nových členů, ochotných podílet se na činnosti Společnosti, ale i rozbíhající se projekt Genea. Jeho realizaci by mohlo dojít k výrazné pomoci nejen vlastním rodopisným badatelům, ale i oblastním archivům, i když vlastní badatelská práce tím z archivů pochopitelně nezmizí.

Součástí tohoto čísla GHL je i dodatek č. 3 k Průvodci fondem spolkové knihovny, obsahující přírůstky publikací k 31. 12. 2003.

Závěrem, jako každoročně, bych chtěl poděkovat těm členům, kteří na nás mysleli v době Vánočních svátků a na přelomu roku a popřáli nám vše nejlepší do nového roku. Zároveň chci poděkovat 82 % členů, kteří již uhradili své členské příspěvky na letošní rok, a zejména těm, pro které stanovená výše příspěvku není limitující. Všem členům pak chci popřát pevné zdraví, veselou mysl a výdrž při rodopisném bádání.

Jan Podhola

35. výročí založení ČGHSP

/1. ČÁST/

Jan Podhola

V březnu letošního roku jsme si velice skromně, a to jen ústně, připomněli 35 let od založení Genealogické a heraldické společnosti v Praze. Stalo se tak po delších přípravách 5. března 1969.

Když po dlouhé řadě let spolkové nečinnosti v Československu začala v první polovině šedesátých let 20. století opět ožívat zájmová činnost různých korporací, bylo také možné začít uvažovat o obnovení práce v oborech genealogie a heraldice. Jedním z podnětných činitelů byl bývalý předseda zaniklého Svazu přátel rodopisu Karel Vyšín, jemuž se spolu s jeho přáteli jevila z tehdejších ideologických důvodů jako nejschůdnější cesta začít heraldikou.

Jako základna pro rozvinutí práce se nabízely hned dvě zájmové organizace. První z nich byl zakládán Klub přátel vojenské historie – 28. ZO Svazarmu při Vojenském historickém ústavu. Karel Vyšín jednal od začátku s inspiračními činiteli tohoto Klubu o založení heraldické sekce, zatímco jako její designovaný funkcionář se první informativní a přípravné schůze účastnil dne 10. května 1967 Dr. Vladimír J. Sedlák. Ten také zastupoval budoucí vedení sekce na řádné ustavující schůzi Klubu dne 29. listopadu 1967, na níž byl název této dobrovolné organizace změněn na Klub vojenské historie.

Sekce heraldiky byla však ustavena nově při Klubu Adolfem F. J. Karlovským a dalšími funkcionáři. Toto vedení sekce mělo zaměření výlučně heraldické, a protože se výbor Klubu stavěl tehdy záporně k otázce vydávání vlastního časopisu heraldické sekce a i celkově se Klub pro své výlučně vojenské zaměření neukázal vhodným pro budoucí rozšíření činnosti o práci genealogickou, nebylo pokračováno v dalším jednání s touto organizací.

Mnohem příznivější situace se vyvinula v Klubu sběratelů kuriozit při Obvodním kulturním domě v Praze 3. Tato organizace, založená roku 1965, se rozrostla během dvou let tak, že přerostla technické možnosti své základny a byla za tohoto stavu převzata s platností od 1. ledna 1968 Ústředním domem armády. Klub sběratelů kuriozit vydával od roku 1966 vlastní časopis, v němž se objevovaly od II. ročníku také heraldické příspěvky, redigované Karlem Vyšínem. V třetím ročníku 1968 se tyto sporadické heraldické příspěvky změnilly už v pravidelnou rubriku heraldické a rodopisné sekce a výrazem tohoto nového směru se stal článek Dr. V. J. Sedláka v 1. čísle: „Další záhada rodu Sekerků objasněna“. Další články většího rozsahu uveřejnil v tomto časopise Dr. Viktor Palivec.

Vznikem heraldické a rodopisné sekce Klubu sběratelů kuriozit při Ústředním domě armády v Praze 6 získala skupina zájemců o tyto dva dějepisné obory legální možnost začít se pravidelně scházet, což se stalo poprvé dne 7. prosince 1967 v kavárně Obecního domu v Praze 1. Tam se od té doby členové sekce a přizvaní hosté scházeli pravidelně po celý rok 1968 každý čtvrtek a od května každou první středu v měsíci. Vedoucím heraldické a rodopisné sekce byl z pověření výboru KSK Karel Vyšín, který podle stanov organizace ustavil na schůzce dne 4. ledna 1968 pomocný výbor sekce, jehož členy se stali: Dr. V. Palivec, Dr. V. J. Sedlák a Dr. Kristián Turnwald. Později, když se objevila nutnost vytvoření vlastního finančního fondu, byl na schůzi dne 4. dubna zvolen ještě pokladník Karel Liška. Zapisovatelem byl zprvu sám předseda, od srpna pak František Šírl.

První schůzky heraldické a rodopisné sekce KSK měly na programu většinou jen všeobecnou diskusi o genealogických a heraldických otázkách. Tehdy však už tady probleskovaly snahy o nejvyšší cíl, dosažení samostatné dobrovolné organizace, a tyto snahy nabyly dvojí konkrétní podoby. Předně byl na schůzce 5. června založen soukromý tiskový fond, jehož pomocí mělo vyjít první číslo samostatného časopisu. Toto číslo bylo také sestaveno a zadáno tiskárně, ale politický vývoj po 21. srpnu 1968 vydání čísla znemožnil. Tím také zanikla možnost využít tohoto prvního čísla pro nábor členů.

Druhou snahou sekce bylo získání stanov pro budoucí samostatnou organizaci a za tím účelem byly v červnu 1968 podány Ministerstvu vnitra ke schválení upravené stanovy bývalého Svazu přátel rodopisu, které však

nebyly ministerstvem přijaty. Jednání na ministerstvu o nové stanovy, které vedl Karel Vyšín, se protáhlo až do podzimu a zůstalo bezvýsledným. Ministerstvo vnitřní však mělo opravdový zájem na vzniku samostatné Genealogické a heraldické společnosti v Praze (název navrhl na schůzce dne 8. května Dr. V. Palivec), a proto vyzvalo Dr. V. Palivce a po dohodě s ním Dr. V. J. Sedláka, aby vypracoval zcela nové stanovy.

Požadované nové stanovy byly skutečně Dr. V. J. Sedlákem vypracovány a koncem října předloženy Ministerstvu vnitřní. Ministerstvem byly pak stanovy jako přijatelné vráceny k projednání v širším plénu. K tomu účelu byla na 4. prosince 1968 svolána do hotelu Centrum v Praze na Poříčí ustavující schůze Genealogické a heraldické společnosti v Praze, která po určitých úpravách textu schválila celkové znění stanov a zvolila devítičlenný přípravný výbor v čele s předsedou K. Vyšínem. Ministerstvo vnitřní si vyžádalo ještě v čístopise znění stanov několik úprav, týkajících se hlavně omezení činnosti budoucí Společnosti na území České socialistické republiky (nikoliv však členské základny). Takto upravené stanovy byly schváleny rozhodnutím ze dne 28. prosince 1968.

V roce 1969 se už heraldická a rodopisná sekce KSK nesešla a vyčkávalo se na ustavující valnou hromadu samostatné Společnosti. Ta se konala dne 5. března 1969 v Národním muzeu v Praze za účasti 129 osob. Už tento počet přítomných ukazoval, jaký je mezi obyvatelstvem zájem o heraldiku a genealogii. Ustavující valnou hromadu zahájil v 17 hodin předseda přípravného výboru K. Vyšín a po volbě pětičlenné návrhové komise ve složení Ing. Dr. Václav Elznic, Josef Jindra, JUDr. K. Turnwald, Otakar Veselý a JUDr. Zdeněk M. Zenger byly Dr. V. J. Sedlákem přečteny a přítomnými přijaty stanovy Společnosti, s tím, že roční praxe provede do příští valné hromady správnost znění článků. Zbývající čas do skončení práce návrhové komise byl vyplněn dvěma vzpomínkami: na treboňského archiváře PhDr. Antonína Markuse, přednesenou prof. Františkem Navrátillem z Jindřichova Hradce, a na Ing. arch. Břetislava Štormu, přednesenou Dr. Z. M. Zengrem.

Po přestávce volební komise předložila přítomným k výběru dvě kandidátky; ve výběru osob až na několik výjimek v podstatě shodné. Jedna z nich navrhovala za předsedu Společnosti K. Vyšína a druhá Dr. V. J. Sedláka. Tajné hlasování skončilo výsledkem 55 ku 62 hlasům ve prospěch druhé kandidátky. Po převzetí řízení schůze zvoleným předsedou byl projednán a schválen návrh na roční členský příspěvek ve výši 36 korun a 5 korun zápisného jednou provždy. V závěru schůze předseda odpovídal na četné dotazy a pracovní podněty přítomných.

Ustavující schůze správního výboru se konala dne 12. března 1969. Na této schůzi se ujali svých funkcí oba místopředsedové JUDr. Z. M. Zenger a Dr. V. Palivec, jednatel Aleš Zelenka, pokladník F. Šírl a členové revizní ko-

mise: Ing. Zdeněk Heydušek, Ladislav Procházka a Miloslav Schlögl. Funkcí zapisovatele byl pověřen Josef Vrba, funkcí informátora Ing. Viktor Genttner, který přijal tuto funkci pod podmínkou, že speciální dotazy bude zodpovídat spolupracující tým odborníků. Do redakční rady byli ustanoveni: Dr. V. J. Sedlák, Ing. V. Genttner, Dr. V. Elznic, Dr. V. Palivec a J. Vrba. Na následující schůzi dne 26. března 1969 byl do správního výboru ještě kooptován ze zvolených náhradníků Josef Jindra a pověřen funkcí matrikáře. Celý správní výbor měl následující složení:

Předseda:

Sedlák Vladimír J. Dr.

1. místopředseda:

Zenger Zdeněk J. Dr.

2. místopředseda:

Palivec Viktor Dr.

Pokladník:

Šírl František

Matrikář:

Jindra Josef

Informátor:

Genttner Viktor Ing.

Jednatel:

Zelenka Aleš

Zapisovatel:

Vrba Josef

Ostatní členové:

Buben Milan

Elznic Václav Dr. Ing.

Kočandrlé Josef V.

Liška Karel

Musil Jiří Ing.

Prusík Jaromír

Veselý Otakar

Vyšín Karel

Náhradníci:

Adler Jiří Ing.

Jandová Oldřiška

Štěch Václav Ing.

Turnwald Kristián Dr.

Revizní komise:

Heydušek Zdeněk Ing.

Procházka Ladislav

Schlögl Miloslav

Druhá a třetí schůze správního výboru měly už na programu vyřizování správních záležitostí, přípravu časopisu a stanovení jeho názvu. Za znak Společnosti byl přijat po návrhu Dr. V. Palivce arbor geneologica, na jehož prokreslení se podíleli K. Liška, Ing. Václav Štěch a Dr. Z. M. Zenger. Vlastní práce Společnosti v období začátků se soustřeďovala na podchycení členské základny a vytvoření pevných základů činnosti pro službu členům.

Dne 12. června 1969 uspořádal správní výbor v sále Charity v Praze na Karlově náměstí „Diskusní podvečer“ – zcela neformální schůzku členů bez připraveného programu a s jediným účelem, aby se členové sami rozhovořili o svých tužbách a přáních, které by chtěli mít od Společnosti splněny a které by tedy byly pracovním úkolem pro vedení v příštích měsících a popřípadě i ve vzdálenější budoucnosti. Diskuse, zprvu se omezující na dotazy za

účelem vysvětlení některých těžkostí jednotlivých badatelů při jejich historické práci, postupně směřovala k žádanému cíli a možno říci, že diskusní podvečer plně splnil důvod svého pořádání. Zvláště byly vyzdvíženy podnětné příspěvky rámcového rozsahu, které přednesli Dr. V. Palivec a Dr. Jaroslav Honc; vedle nich zde byla však i řada dílčích popudů od mnoha přítomných členů, které není možno jednotlivě vyjmenovat. Všecky podnětné příspěvky bylo možné shrnout do následujících bodů:

1) Společnost musí v duchu svých stanov pracovat tak, aby byla ku prospěchu jak začátečníkům, tak pokročilým zájemcům i vyspělým praktickým badatelům a v neposlední míře i odborníkům – specialistům. Za účelem plnění tohoto poslání bylo pro nejbližší dobu požadováno:

a) uspořádat na podzim 1969 kurs genealogie a heraldiky pro začátečníky a popřípadě navázat na tento kurs na jaře 1970 kursem pro pokročilé;

b) podpořit praktické badatele, kteří tvoří podstatnou a závaznou část členské základny, vydáním formuláře pro vývod ze 16 předků a oborového latinsko-českého slovníčku, doprovobeného popřípadě i překlady nebo vysvětlivkami obtížných termínů v dalších cizích řečech;

c) připravit vydání praktických příruček genealogických a heraldických;

d) spolupracovat s Československým rozhlasem za účelem propagace genealogické a heraldické práce

e) navázat kontakty s jednotlivými vědeckými pracovníky i vědeckými pracovními skupinami (např. s Komisí pro historickou demografii při HÚ ČAV, archivní sekci České historické společnosti a dalšími institucemi z oborů pomocných věd historických, sociologie, genetiky apod.), členy i nečleny Společnosti, a požádat je o metodickou a odbornou pomoc ve formě spolupráce, přednášek, recenzí odborného tisku apod.; odbornou pomoc žádat od výtvarníků, zajímajících se o knižní výzdobu a kresbu znaků

f) nabídnout spolupráci státní archivní správě MV a žádat od ní, aby písemně vyjádřila své stanovisko k nově založené společnosti, k možnosti badatelského zvýhodnění jejích členů, k práci Společnosti pro zahraniční badatele a k finanční úhradě za ní

2) Podmínkou pro úspěšnou práci v genealogii, heraldice a sfragistice jako pramenu heraldiky je bezpečná znalost toho, co už bylo zajištěno a vypracováno badateli předcházejících generací. K tomu účelu by mělo být započato:

a) s prací na bohemikální genealogické, heraldické a sfragistické bibliografii, zaměřené na část teoretickou a na jednotlivé rody, instituce a místa;

b) s tím souvisí i vzpomínka na ony badatele, kteří nám předcházeli, nutnost nezapomínat na ně a využívat jejich paměti a vzpomínek k poučení pro současnou práci, jakož i hodnotit vklady a ideály, které dávali do vínku české genealogii a heraldice, a zpracovávat je již teď pro budoucí dějiny těchto pomocných věd historických;

3) Ideálem zůstává stále pro budoucnost jednotná organizace všeho genealogického a heraldického bádání, soustřeďujícího se při genealogickém a heraldickém dokumentačním ústavu – museu se sbírkami hmotných památek, s rukopisnými, často celoživotními pracovními výsledky bádání českých i bohemikálních genealogů a heraldiků a s odbornou knihovnou, do níž by popřípadě vešly i knihovny dřívějších rodopisných spolků. Tento ideál, který by velmi podstatně přispíval k propagaci genealogické a heraldické práce, není nedostupným, jestliže bude možné přistoupit v příštích letech k prvním předstupňům, např. k uspořádání heraldické výstavy, buď celkové, či na některé téma (heraldika městská, rodová, vlajky), nebo ke svolání 1. sjezdu českých rodopisců a heraldiků.

Za účelem splnění některých prvních úkolů žádá správní výbor GHSP členy, aby mu poslali:

a) své náměty a připomínky ke kursu genealogie a heraldiky, který bude připravován na měsíce říjen a listopad a jehož přednášky budou pravděpodobně volně přístupné komukoliv, takže by tu mohlo být vyhověno přáním o poučení v některých zvláštních otázkách; termín do konce srpna;

b) všechn materiál, který si přejí mít zpracován do genealogicko-heraldického slovníčku nebo v něm vysvětlen; neboť tento slovníček je určen pro praxi a jedině z potřeb objevivších se při praxi může být sestaven; termín 12. září.

Členové správního výboru, kteří se scházeli 1x měsíčně, začali postupně realizovat náměty a naplňovat závěry odeznené na schůzce 12. června, případně vzniklé v průběhu času. Předseda ve spolupráci s V. Gentnerem založil časopis s názvem Genealogické a heraldické listy, jehož první číslo vyšlo již v květnu 1969 a následná čísla vycházela v rozmezí tří měsíců. Příspěvateli byli kromě členů správního výboru i řadoví členové, kteří tak získali možnost pro publikování svých badatelských výsledků. Časopis přispíval k rozvoji občanské genealogie a spojoval centrum s venkovskými členy.

Jednou z předních starostí výboru zůstávala i otázka vlastního sídla Společnosti, neboť vyřešením tohoto problému by byla dána možnost pravidelných schůzek debatních kroužků genealogických i heraldických, které se v roce 1969 uskutečnily pouze dvě v již zmíněném sále Charitas, a vybudování příruční knihovny. Spojení GHSP s některou institucí tuto otázku neřešilo, protože nebyl zaručen volný přístup do spolkové místnosti po úředních hodinách. Proto také výbor rozhodl nezakládat knihovnu před získáním vlastní místnosti, což však neznamenalo, že není již pro knihovnu shromažďován materiál. Někteří členové poslali již GHSP separáty svých prací v časopisech i volné výtisky svých knih, takže vznikl bohatý základ.

Na prosincové schůzi správního výboru bylo rozhodnuto o konání pravidelných schůzek členů i ostatních zájemců v zadním salonku restaurace „U prince“ na Staroměstském náměstí (proti orloji) vždy v pondělí od 17 do 19 hodin, a to tak, že genealogům byly vyhrazeny pondělky liché a heraldikům pondělky sudé. Důvodem tohoto rozhodnutí byla oprávněná kritika členů, že se Společnost jako celek málo schází. Pondělní schůzky se tak staly pravidelnými a svým obsahem byly značným přínosem pro členskou základnu i činnost Společnosti. Heraldické schůzky navíc probíhaly společně se členy Sekce heraldiky Klubu vojenské historie při VHÚ, s níž se správní orgány GHSP snažily navazovat stále větší spolupráci. Vedení Společnosti navázalo také spolupráci s Československým rozhlasem v Brně, který v rámci relace »Domino« poskytl prostor pro seznámení veřejnosti se vznikem Společnosti, jejím posláním a cíli.

Předsednictvo GHSP kromě vyřizování běžné agendy a rozhodnutí výboru věnovalo velkou péči náboru nových členů, takže již počátkem října 1969 dosáhl počet členů dvojnásobku stavu ke dni ustavující valné hromady.

Dne 25. března 1970 se konala v přednáškovém sále Národního muzea v Praze první výroční valná hromada Společnosti za účasti 58 členů. Jednání bylo zahájeno v 17 hodin předsedou Dr. V. J. Sedlákem. Po uvítání přítomných a po jednomyslném zvolení volební komise ve složení Josef Bada, Jaroslav Smrkovský a Jan Wagner byl schválen, rovněž jednomyslně, zápis loňské ustavující valné hromady. Poté přednesl předseda Společnosti zprávu o činnosti správního výboru v uplynulém správním období.

Uplynulý první rok činnosti GHSP byl zcela ve znamení budování takové organizace, která by měla dostatečnou společenskou váhu a dostatečnou finanční základnu. Zvláště na tuto finanční základnu byl kláden velký důraz, neboť bez ní by bylo rozvinutí větší činnosti nemožné. GHSP měla sice už v den své ustavující valné hromady 104 členů, avšak z jejich příspěvků bylo čerpáno již před oficiálním zahájením činnosti. Protože pak poměrně pomalý růst počtu členů nedával Společnosti dostatečnou možnost vydat za rok 1969 čtyři čísla GH Listů, bylo nutné uspořádat na podzim 1969 velkou náborovou akci především v řadách archivů a muzeí, která skutečně také splnila svůj účel a zajistila nejen vydání čtvrtého čísla, ale také čísla pátého.

Podstatným přínosem byl také rozhovor, který měla redaktorka Živěna Štemberová s předsedou Společnosti a který vyšel ve Svobodném slově dne 4. ledna 1970 v rubrice „7 otázek“. Tento rozhovor měl pro Společnost zvláštní význam, protože předtím dne 7. listopadu předchozího roku vyšel výlučně v brněnském vydání Lidové demokracie článek o heraldických a rodopisných časopisech vycházejících nyní v ČSR z pera Jana Skutila. Byl to článek velmi dobře napsaný, autor v něm prokázal skutečnou zasvěcenost v probírané látce a velkou informovanost, ale vůbec neuvedl GH Listy Společnosti. Ná-

pravu zjednal právě článek paní Štemberové, který vyšel i v moravském vydání a měl na Moravě ohlas, který se projevil v přihláškách za členy z řad Moravanů; kromě toho přinesl Společnosti i množství přihlášek z Čech.

Výsledkem snahy o rozšíření členské základny bylo to, že GHSP dosáhla už více než trojnásobek (347) členů oproti stavu před rokem. Bohužel, už po prvním roce činnosti musela Společnost také žet odchodu některých svých členů z důvodu úmrtí.

Ve snaze pomoci členům Společnosti byla také navázána jednání s některými úřady. Státní archiv v Praze byl požádán, aby zvýšil počet návštěvních dnů v týdnu a také aby prodloužil dobu určenou pro badatele. I když Státní archiv v Praze při nejlepší vůli nemohl vyhovět žádosti Společnosti z důvodu bezpečnosti a nedostatku pracovníků ve větším rozsahu, přece alespoň ohlásil pro letní období od května do srpna prodloužení čtvrtetních služeb do 19,00 hodin. Zatím bezvýsledné zůstalo však jednání se Státním archivní správou, která trvala na vybírání poplatku 5,- Kčs za nahlédnutí do matrik za jednu knihu a jeden i započatý den.

Po zprávě předsedy Společnosti následovala zpráva pokladníka, která byla již otištěna v 5. čísle GH Listů, a naposled zpráva revizorů účtů, kteří se neomezili jen na kontrolu účetnictví, ale také udělali kontrolu placení příspěvků a jiné činnosti, takže mohli doporučit přítomným, aby udělili odstupujícímu výboru absolutorium.

Po schválení absolutoria bylo přikročeno k volbě předsedy, dvou místopředsedů, čtrnácti členů správního výboru, dvou náhradníků správního výboru a tří revizorů. Navržená kandidátka byla schválena většinou 53 hlasů, pět přítomných se zdrželo hlasování. Předsedou Společnosti byl opětovně zvolen Dr. V. J. Sedlák.

Posledními body schůze bylo jednání o výši zápisného a členského příspěvku pro rok 1970, které byly jednomyslně schváleny v loňské výši 36,- a 5,- Kčs, a dotaz po návrzích na změnu stanov, avšak tyto návrhy nebyly přítomnými členy podány. V závěru schůze hovořil předseda Společnosti o plánu činnosti pro správní rok 1970, v němž hlavními body bylo vydání nejméně šesti sešitů GH Listů a uspořádání autobusových zájezdů.

V následných obdobích rozvíjela Společnost úspěšně svou činnost. Napomohlo tomu i získání vlastních prostor v Holečkově ulici na Smíchově, kde se uskutečnila 10. listopadu 1971 první schůze správního výboru. Kromě konání pravidelných pondělních schůzek a vydávání GH Listů byly vydány publikace od V. J. Sedláka – Tabulky k převádění dat historických pramenů a V. Palivce – Minimum pro rodopisce a heraldiky v roce 1970. Začaly se uskutečňovat kurzy pro rodopisce, na nichž se podíleli především L. Procházka a R. Melichar; autobusové zájezdy organizoval a vedl J. Prusík. Počet členů společnosti se postupně rozrůstal, takže mohla být již 16. července ▶

1972 založena pobočka v Žerčicích u Ml. Boleslavi a nedlouho poté 24. října 1972 pobočka v Brně.

Na třetí valné hromadě konané 22. března 1972 byly také členům rozdány první členské legitimace a uděleno první čestné členství – spisovatelce Leontině Mašínové. V roce 1974 měla již Společnost 472 individuálních členů a 102 organizací.

Na šesté valné hromadě konané dne 23. ledna 1975 kromě udělení dalších čestných členství (O. Veselému, J. Zahradníkovi a J. Prusíkovi) byl zvolen nový správní výbor GHSP v čele s předsedou PhDr. J. Honcem, 1. místopředsedou R. Melicharem a 2. místopředsedou Ing. J. Jarešem.

Nový výbor si po několika svých zasedáních stanovil krátkodobé a dlouhodobé cíle. Ke krátkodobým patřilo:

1. zpřesnit zaměření a náplň GH Listů
2. zpracovat došlé dotazníky k aktualizaci členské základny
3. publikovat soupis členů GHSP
4. založit dvě nové pobočky GHSP
5. ustanovit odborné pracovní týmy z řad členů GHSP a z řad odborníků
6. zkoordinovat přednáškovou činnost GHSP a společností příbuzného zaměření na zimní sezonu 1975/76
7. připravit dva zájezdy v srpnu a září
8. připravit náplň heraldických pondělníčků
9. připravit pracovní program spolkové a odborné činnosti na léta 1976-80 pro valnou hromadu

K dlouhodobým cílům patřilo:

1. vydat pro členy GHSP reprint Králový Heraldiky
2. vydat pro členy GHSP latinsko-český slovníček pro genealogy
3. vydat pro členy GHSP reprint Beránkovy učebnice starého písma
4. vypracovat organizační řád poboček
5. aktualizovat členskou evidenci dotazníkem
6. zrevidovat členskou matriku GHSP a matriku institucí dostávajících GH Listy
7. uskutečnit dvě veřejné společné přednášky GHSP

Podíl GHSP na rozvoji genealogie a heraldiky naznačil pak ve svém obsáhlém článku »Možnosti a cíle české kvantitativní genealogie a heraldiky« PhDr. J. Honc vytyčením šestnácti studijních témat:

1. rekonstrukce rodin
2. demografické populační sondy
3. kolektivní biografie
4. pramenná základna české genealogie

5. pramenná základna české heraldiky
6. frekvence a tvorba příjmení a křestních jmen
7. frekvence, symbolika a tvorba městských znaků
8. frekvence, symbolika a tvorba šlechtických znaků
9. frekvence a tvorba výrobních značek a znamení
10. rodová sociální deklasace a kapilarita
11. genealogické právo
12. heraldické právo
13. genealogická terminologie
14. heraldická terminologie
15. atlas šlechtických občanských rodů
16. atlas šlechtických, občanských a městských znaků

V následujícím období pak členové správního výboru kromě vyřizování běžné spolkové agendy plnili stanovené úkoly. V roce 1975 se uskutečnil mj. první kurz čtení starého písma zásluhou PhDr. J. Honce, R. Melichara a L. Procházky, po němž následovaly každoročně další. Nadále se uskutečňovaly zájezdy pod vedením J. Prusíka, kterého později vystídali V. Kabourek, byly vydávány GH Listy a byly vydány publikace K. Beránka – Písmo našich listin a listů od 12. do 20. století a V. Palivce a V. Elznice – Latinsko-český slovník genealogický v roce 1976.

Členská základna se nadále rozšiřovala, v roce 1976 bylo 672 členů, v roce 1977 již 1110 členů, v roce 1977 1208 členů a v roce 1978 1403 členů.

Nárůst členů vedl k založení nových poboček: 16. ledna 1976 v Ústí n. Orlicí, 9. října 1976 v Táboře, 27. prosince 1976 v Ohnišově, 15. června 1977 v Ostravě a poslední 4. dubna 1978 v Olomouci.

Začátkem roku 1979 si desáté výročí založení GHSP připomněli členové společnosti výstavou, uspořádanou v Kulturním domě železničářů na Král. Vinohradech, která se setkala s velkým zájmem nejen vlastních členů, ale i široké veřejnosti.

Široký tématický okruh studijních možností, navržený v článku PhDr. J. Honce, se bohužel nepodařilo nejen naplnit, ale ani záhájit. Koncem roku 1978 abdikoval PhDr. J. Honc z funkce předsedy GHSP a na deváté valné hromadě konané dne 17. března 1979 byl novým předsedou zvolen JUDr. P. Liška. Místopředsedy byli opět zvoleni R. Melichar a Ing. J. Jareš, ale do správního výboru byla zvolena řada nových členů, jejichž činnost neodpovídala nejen stanovám a poslání Společnosti, ale jak se nakonec ukázalo, Společnosti škodila. To je však již námět na další kapitolu z historie GHSP.

(Pokračování příště)

Šlechta z českých zemí v diplomacii Rakouského císařství

Karel Chobot

1. ÚVOD

Jako pomezí studia mezinárodních vztahů (na nejnižší možné úrovni – úrovni jednotlivců) a genealogie je možno chápat i studium dějin diplomacie. V předkládané práci podávám souhrn biografii příslušníků šlechty z českých zemí – tedy šlechty české a moravské – v diplomatické službě Rakouského císařství (od rakousko-uherského vyrovnání nutno rozumět diplomatickou službu spadající pod společné ministerstvo zahraničních věcí rakousko-uherského dvojstátí).

Tato problematika, ač působí na první pohled atraktivně, spojujíc dva faktory dnešní společnosti vzdálené natolik, aby přitahovaly pozornost – totiž diplomacii a šlechtu – nebyla doposud v české historické literatuře komplexněji zpracována.¹ Jednak se jedná o téma vedlejší, a tedy pravděpodobně prosté jistoty zjištění obecně závažného charakteru, které skýtá spíše studium zahraniční politiky Rakouska (resp. Rakouska-Uherska) jako celku.² Navíc šlechta z českých zemí (s alespoň minimálním vztahem k českým zemím) je v zahraniční politice habsburské říše, a tím i v mezinárodních vztazích během dlouhého období počínaje definitivním nástupem Habsburků na český trůn a konče vznikem samostatného Československa, ojedinělým faktorem.

Spojivosti mezi národními aspiracemi zahraničně politické povahy a oficiální zahraniční politikou jsou zvláště komplikované v případě mnohonárodnostní Rakousko-Uherské monarchie. Žádný z jedenácti uznaných národů nenabyl přesvědčivé většiny, aby mohl výrazně zahraniční politiku ovlivnit, a jednotlivé požadavky tak byly plněny spíše nepřímou. Zahraniční politika zůstala v Rakousku doménou císaře, zprostředkovaně pak jeho ministrů zahraničních věcí, a to až do roku 1918. Z národů habsburské říše snad nejvíce ovlivnili zahraniční politiku Maďaři³ – post ministra zahraničních věcí zastávali čtyřikrát (Andrássy st., Burián – dvakrát, Andrássy ml.). Ve skutečnosti i přes výrazné úspěchy Maďarů ve vnitřní politice jejich vliv na zahraniční oblast zůstal prakticky nulový a hegemonii Vídně nezlomili.⁴ Podobně jako podíl Maďarů na zahraniční politice by bylo možno věnovat pozornost i Čechům. Vzhledem ke své politické situaci však příslušníci českého národa naproti tomu neměli na rakouskou zahraniční politiku (podobně však ani na domácí) prakticky žádný vliv.⁵ Jediným „českým“ (v širším slova smyslu) faktorem jsou tedy čeští a moravští šlechtici v rakouských diplomatických službách. Z jejich řad pocházel i jediný ministr zahraničních věcí s původem z řad staré české šlechty – Czernin.⁶

Pro omezení tématu a pro určitou konzistenci bylo zvoleno hledisko časové, a sice období Rakouského císařství. Rok 1918 je v českém prostředí a ve zvoleném tématu jasným předělem,⁷ rok 1804 je datem spíše arbitrárním a v mnoha sledovaných případech tvoří hranici přibližnou a formální.

Po úvodu do problematiky diplomacie v habsburské monarchii následuje vlastní souhrn biografii, resp. přehled diplomatických kariér jednotlivých diplomatů Rakouského císařství ze šlechtických rodů, které sídlily ve sledovaném období (1804-1918) v českých zemích a které je tak možno v tomto smyslu označit za české šlechtice.

Přehled biografii je rozdělen do tří oddílů – ministři zahraničních věcí, šéfové diplomatických misí a nižší diplomatictí úředníci. Z důvodu redukce obsahu byly vypuštěny z poznámkového aparátu přesné odkazy jednak ze základních kompendií (OSN, ÖBL, Wurzbach, Meraviglia (1885), Kadich & Blažek (1899), Pouzar (1996, 1999, 2001), Špiritová (1993) a především ze základního zdroje dat – ročenek ministerstva zahraničí – Jahrbuch (1902, 1909, 1914, 1917), které jsou díky struktuře těchto zdrojů snadno dohledatelné. Ponechány byly odkazy na ostatní literaturu, případně rozsáhlejší poznámky.

DIPLOMACIE V HABSBUŘSKÉ MONARCHII

Na vytváření zahraniční politiky se v rakouské monarchii podílel císař a šéf ministerstva zahraničních věcí sídlícího na vídeňském Ballhausplatzu, který však rovněž jednal panovníkovým jménem. Až do konce existence ►

úřednictva, danou mimo jiné i povinností společenských kontaktů a reprezentace. Pro úředníky, podobně jako pro diplomaty a konzuly, byly předepsány uniformy.¹⁴ Většina ze zaměstnanců pocházela z aristokratických či bohatých měšťanských rodin. Zaměstnanci ministerstva představovali elitu i svým finančním ohodnocením, více jak polovina z nich byla řazena do nejvyšších rakouských úřednických hodnostních kategorií: ministr, sekční šéf, velvyslanec, vyslanec, generální konzul, ministerský rada, sekční rada, legační rada, ministerský sekretář, legační sekretář a konzul.¹⁵

Vnitřně bylo ministerstvo rozděleno do čtyř oddělení (prakticky po celou dobu od časů Metternichových až po zánik císařství), v jejichž čele stáli sekční šéfové. Za nejdůležitější článek Ballhausplatzu (ministerstva zahraničí) bylo považováno první oddělení, spravující politické, tedy zahraniční záležitosti. Toto oddělení se dělilo do čtyř referátů podle geografického principu. První referát – orientální – spravoval záležitosti Ruska, Turecka a Balkánu, druhý referát pro Vatikán obstarával styk se Svatým Stolicem a církevně politické záležitosti. Pod třetí referát spadalo Německo se Skandinávií a pod čtvrtý románské země západní a jižní Evropy, včetně zámoří. Za klíčový byl považován první referát, podobně jako pod něj spadající zahraniční mise.¹⁶

ZAHRA NIČNÍ MISE HABSBU RSKÉ MONARCHIE

Velvyslance měly zpravidla jen velmoci a Rakousko bylo všeobecně za takovou považováno. V sledovaném období mělo styky na úrovni velvyslanectví s osmi zeměmi, v ostatních státech působili vyslanci,¹⁷ případně ministři-rezidenti.

Velvyslanci zastupovali rakouského císaře v Německu, Francii, Velké Británii, Itálii, Rusku, Turecku, od roku 1888 ve Španělsku (před tímto rokem vyslanectví) a při Papežském Stolci.

Styky na úrovni vyslanectví mělo Rakousko (resp. Rakousko-Uhersko) s Albánií, USA, Bavorskem, Belgií, Brazílií, Čínou, Dánskem, Řeckem, Japonskem, Mexikem, Nizozemím, Persií, Portugalskem, Rumunskem, Saskem a velkovévodskými a vévodskými saskými domy, tak jako s vévodstvím Anhaltskem, knížecími domy Reuss a Schwarzburg, Švédskem a Norskem, Švýcarskem, Srbskem a Württemberskem.¹⁸

Rovněž na úrovni vyslanectví byly styky s dalšími zeměmi, vyslanec však sídlil v jiné zemi. To platí především pro jednotlivé německé státy. Po sjednocení Německa byly trvale obsazovány mise v Berlíně, Stuttgartu a Drážďanech, ostatní pak spadaly pod jejich působnost. Tak Brunšvícko, hanzovní města (Hamburg, Brémy, Lübeck), Meklenbursko-Střelicko a Meklenbursko-Zvěřínsko, Oldenbursko a Prusko spadaly pod pravomoc rakouského velvyslance v Berlíně. Rakouský vyslanec ve Stuttgartu později spravoval i záleži-

tosti Bádenska a Hessenska. Vyslanec v Nizozemí byl zároveň vyslancem i v Lucembursku. Vyslanec v Tokiu byl zároveň i vyslancem v Siamu.

Ministři-rezidenti, ovšem s charakterem vyslance, byli jmenováni v Maroku, Černé Hoře a v Buenos Aires pro Argentinu, Uruguay a Paraguay.¹⁹

Na ambasádách pak působili většinou vedle vedoucího (velvyslance, vyslance, ministra-rezidenta) legační radové (*Legationsrat*), z nichž čelní místo zastával tzv. velvyslanec rád (Botschaftsrat), a legační sekretáři (*Legationssekretär*),²⁰ přidělení pak byli atašé. Počet úředníků se ovšem lišil u jednotlivých misí.

Potřeba aktivní zahraniční politiky a tím pádem i úloha a relativní důležitost jednotlivých zahraničních misí v průběhu devatenáctého století přirozeně kolísaly v závislosti na aktuálním vývoji mezinárodní situace. Klíčovými posty byly na počátku devatenáctého století za napoleonských válek i západoevropské ambasády, jejichž aktivní úloha později klesala. Po celé devatenácté století však zůstalo klíčovým velvyslanectví v Petrohradě, jímž prošlo několik pozdějších ministrů zahraničí. Vztah k Rusku procházel několika obdobími spolupráce a spojenectví střídavě s obdobími sporů, celkově však určoval celkový charakter rakouské zahraniční politiky. Se vznikem samostatných států na Balkáně byla nutná aktivní zahraniční politika i v tomto neuralgickém bodě monarchie, především v Srbsku (kde byl udržován výrazný rakouský vliv) a v Rumunsku.

V západní Evropě byla věnována pozornost spíše světové politice, ke které Rakousko-Uhersko, jako již územně saturovaný vnitrozemský stát, nemělo co říci. Vztahy s Británií, od jejího výstupu z Aliance a trois ochladly, diplomacie s Francií byla od roku 1870 bezobsažná, s Německem pak od roku 1866 a zvláště od vzniku Trojspolku v roce 1879 nebyla rakouská politika rovněž nikterak aktivní, později pak téměř podřízená.²¹

Mezi Rakouskem-Uherskem a mnohými státy, kde mělo svá diplomatická zastoupení, byly prakticky nulové politické styky. Diplomatičká činnost se pak omezovala pouze na pozorování a zprávy.²²

PRŮBĚH DIPLOMATICKÉ KARIÉRY

Nástup do diplomacie je v rámci sledovaného období proměnlivý. Na počátku devatenáctého století je z uvedeného přehledu diplomatů zřejmé, že nebyl pevně regulován. To se změnilo v druhé polovině devatenáctého století, kdy byly vydávány předpisy poměrně striktně vymezující podmínky pro vstup na ministerstvo zahraničních věcí. Přijetí mezi úředníky ministerstva nebo do řad zahraniční služby, přestože byly obě kariéry odděleny, předpokládalo absolvování konceptní služby na ministerstvu, v druhém případě pak složení diplomatické zkoušky před smíšenou komisí.

Pro vstup do konceptní služby na ministerstvu zahraničních věcí, považmo do diplomatických služeb, bylo předepsáno několik podmínek, které až do závěru existence habsburské monarchie představovaly bariéru, kterou bylo schopno překonat jen několik vyvolených z řad šlechty (ačkoli příslušnost ke šlechtě mezi podmínkami nebyla). Rozsah podmínek však i tak bezesporu způsoboval, že byli i z řad šlechty vybíráni kandidáti z nejschopnějších.

Podle posledního nařízení o vstupu do konceptních služeb na ministerstvu zahraničních věcí a do diplomatických služeb (Nařízení Ministerstva zahraničí z 20.1.1914, č. 10/2) byla požadována znalost němčiny a francouzštiny, u diplomatických adeptů doplněná o angličtinu, uchazeči z Uher museli ovládat maďarštinu.

Kandidát musel mít rakouskou, uherskou nebo bosenskou zemskou příslušnost, věk pod třicet let a doložit svou zdravotní způsobilost. Jako odborná podmínka bylo požadováno uzavřené studium práv či státovědy,²³ případně i absolvování konceptní praxe při nižším úřadu (2 roky pro úředníky ministerstva, 1 rok pro adepty diplomatické služby) a splněná vojenská povinnost (jako jednoroční dobrovolník), případně splněná zaměstnanecká povinnost. Nejzajímavější je ovšem podmínka trvalého příjmu roční renty, nezátížené dluhy, pro kandidáty diplomatické služby (ti navíc museli být svobodní), která měla být alespoň 12 000 korun (resp. 6 000 zl.) ročně. Tato podmínka byla nutná i pro práci v diplomatické misi podle stručnějšího předchozího výnosu z 13. 12. 1880, který jinak k diplomatické zkoušce požadoval pouze vzdělání a znalost jazyků.²⁴ Podmínku roční renty lze především mít za příčinu, která diplomatickou službu rakouské monarchie petrifikovala jako takřka výsadní doménu vyšší šlechty.

Uchazeči vyhovující podmínkám skládali pak přijímací zkoušku do konceptní služby. Během ní mohli po dobu jednoho roku navštěvovat přípravné kurzy a poté mohli složit diplomatickou zkoušku. Ta se skládala ze tří částí: písemného vypracování tématu z dějin diplomacie, mezinárodního práva či mezinárodní hospodářské politiky (na vypracování byla určeno období od června do října); písemné klauzurní zkoušky (volný text na dané téma ve francouzštině nebo překlad) a z ústní zkoušky z okruhů – domácí právo rakouské, uherské, mezinárodní právo, mezinárodní hospodářství a mezinárodní právo soukromé.²⁵

Kariéra v samotné diplomatické službě poté probíhala poměrně pomalu, avšak vesměs relativně pravidelně. Po složení diplomatických zkoušek (valnou většinou po studiích práv) nastoupil adept do pozice nehonoraného atašé (*unbesoldeter Attaché*). Po několika letech následovalo povýšení na legačního sekretáře (*Legationssekretär*, případně ještě rozčleněného na I. a II. kategorii). Další kariérní postup spočíval v dosažení hodnosti legačního rady

(*Legationsrat*), nejprve II., poté I. kategorie. Poté již bylo možno se stoupajícím věkem očekávat povýšení do hodnosti mimořádného vyslance a zplnomocněného ministra (*außerordentlicher Gesandte und bevollmächtigter Minister*) v nějakém méně zahraničněpoliticky významném hlavním městě. Pak již jen několik málo vyvolených dosáhlo jednoho z kariérních vrcholů – postu mimořádného zplnomocněného velvyslance (*außerordentlicher und bevollmächtigter Botschafter*).²⁶

Vzhledem k tomu, že počty úředníků na jednotlivých stupních diplomatické hierarchie byly omezeny, existoval statut honorárních legačních sekretářů, legačních radů, vyslanců i velvyslanců. Ten řešil případný nedostatek skutečných postů vzhledem k odpovídajícímu počtu služebních let. Tak někteří diplomaté prošli jak stupni skutečnými tak i všemi jejich honorárními, případně titulárními ekvivalenty (příkladem takového postupu je mj. kariéra Alberta hraběte Mensdorff-Pouilly-Dietrichstein). Nejúspěšnější dosáhli i postu úplně nejvyššího, ministra zahraničních věcí. Diplomatická kariéra pak byla ukončována buď přímo odchodem do výslužby (*Ruhestand*), případně po přechodném uvedení do disponibility (*Disponibilität*). Tento stav byl využíván i v případě nepohodlných úředníků či v rámci změn v císařské diplomacii na počátku první světové války.

ŠLECHTICI SE SÍDLEM V ČESKÝCH ZEMÍCH JAKO MINISTRŮ ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ

Kritéria tohoto souhrnu opravňují zařadit celkem osm jmen z dvaceti ministrů zahraničí habsburské monarchie. Vzhledem k jejich významu, poměrně dlouhým kariérám a na to navazující rozsáhlé literatuře, kterou bylo možno využít jen v omezené míře, je jim věnován poměrně velký prostor. Jejich biografie omezují na jejich působení na diplomatických postech, nikoli jako ministrů. Řazení jsou chronologicky.

Stadion Johann

Z starší linie (Stadion-Warthausen) starého švábského rodu Stadionů (s inkolátem v Čechách od roku 1696) pocházeli dva významní diplomaté a politici počátku devatenáctého století – bratři Johann Philipp a Friedrich Lothar. První z nich, Johann Philipp Stadion, se stal kancléřem a ministrem zahraničních věcí.

Johann Philipp Karl hrabě Stadion-Warthausen (1763 Mohuč – 1824 Vídeň) se již ve věku 24 let stal rakouským vyslancem ve Stockholmu, kde pů-

sobil po dobu dvou let (1787-1789). V letech 1790-1793 byl vyslancem v Anglii, a roku 1793 nastoupil na ambasádu do Berlína. Záhy však, po nástupu Thuguta jako ministra zahraničí, z diplomatických služeb odešel. Po Thugutově pádu se v roce 1801 opět do Berlína jako vyslanec vrátil. Od roku 1803 byl pak jmenován vyslancem v St. Peterburgu, kde přispěl k vytvoření protifrancouzské koalice.

V roce 1805 se stal, po odstoupení Cobenzla, dvorským a státním kancléřem a ministrem zahraničních věcí. Jako ministr se snažil o povstání německých států pod rakouským vedením proti Napoleonovi. Tento program byl přijímán německými patrioty, ale po ústupcích Rakouska byl v roce 1809 Stadion nahrazen Metternichem.

Od roku 1811 žil v Praze. V roce 1813 se Stadion opět do služeb císaře vrátil jako hlavní zmocněnec Rakouska v rakousko-německém válečném táboře (např. jako vyjednaváč v Chatillon²⁷). Téhož roku působil ještě jako vyslanec na zvláštní misi v Rusku.

Metternich Klemens

Bezesporně jedna z nejvýznamnějších postav světových dějin, nejznámější diplomat a klíčový státník Rakouska a Evropy první poloviny devatenáctého století, je kníže Klemens Metternich, ministr zahraničí v letech 1809-1848, dvorní a státní kancléř od roku 1821. Období jeho činnosti v těchto funkcích je často označováno za dobu Metternichovu či Metternichův systém. Toto označení je zcela zasloužené, neboť Metternich byl osobou, která výrazně ovlivnila situaci jak vnitřní rakouskou, tak i zahraniční evropskou. Politice knížete Metternicha je věnována obsáhlá literatura, jejíž hodnocení bývají mnohdy kontroverzní, což je vzhledem k významu zcela přirozené.²⁸

Mimo to spadá však nutně Klemens Metternich do rámce této práce. Metternich bývá hodnocen často jako říšský Němec či případně jako kosmopolita (případně cizinec) a Evropan, preferující francouzštinu před němčinou.²⁹ Vedle toho je však možné označit jej také, díky hlavnímu sídlu v českém Kynžvartě (v průběhu jeho působení v císařských službách), jako českého šlechtice, přirozeně nikoli ve smyslu jazykovém. Českého nacionalismu se Metternich obával, především z důvodu nebezpečí slovanské záplavy, opíral se ve svých politických úvahách spíše o loajální šlechtu a úředníky.³⁰ V českých zemích je nejčastěji uváděn v negativních konotacích. Jako šlechtic sídlící v Čechách však může být vnímán i jako zemský patriot.

Rod Metternich-Winneburg pocházel z Porýní, kde sídlil až do napoleonských válek. Mimo Porýní však Metternichové, od roku 1679 v hraběcím

stavu, získali v první polovině sedmnáctého století západočeské panství Kynžvart.

Klemens Wenzel Nepomuk Lothar Metternich-Winneburg-Beilstein se narodil roku 1773 v hlavním sídle rodu, v Koblenzi. Jeho otcem byl Franz Georg Joseph Karl hrabě Metternich-Winneburg-Beilstein, dědičný komoří a tajný státní ministr trevírského kurfiřta, který později působil v rakouských diplomatických službách.³¹

V roce 1792 po korunovaci Františka II. se Klemens Metternich stal císařským komořím, krátce poté byl pověřen jednáním v Anglii a pobýval v Bruselu. V této době měl být jmenován vyslancem v Haagu, což však znemožnila francouzská okupace, která v roce 1801 mj. zapříčinila i ztrátu metternichovských panství v Porýní. Ve Vídni byl seznámen a zanedlouho (v září 1795 ve Slavkově) oddán s Eleonorou Kounicovou, vnučkou kancléře Václava Antonína Kounice, což představovalo pro mladého Metternicha velký společenský vzestup a zároveň zajištění diplomatické kariéry.³²

První kroky diplomatické kariéry podnikl ještě jako soukromý tajemník svého otce, císařského zplnomocněnce, na kongresu v Rastattu v letech 1797-1799. Po lunnevilském míru v roce 1801 byl zbaven svého postu dosavadní ministr zahraničí Thugut, který neměl Metternichy v oblíbě. Jeho nástupce hrabě Cobenzl Klemense Metternicha již v listopadu 1801 jmenoval vyslancem v Drážďanech (Metternich tak přeskočil nižší diplomatické hodnosti). Zde si jako svůj cíl určil „opevnit a hájit Sasko jako předpolí habsburské monarchie, která by měla dosáhnout vniřního míru“ a vystupoval spíše protiprusky. V Drážďanech se Metternich seznámil s Friederichem Gentzem, konzervativcem, který jej jako jeho tajemník dlouhodobě ovlivnil a narušil u Metternicha dosavadní představu nutného soupeření s Pruskem. Rovněž zde osvědčil své vrozené diplomatické schopnosti, i když byl spíše úspěšnější v jednání a společenských kontaktech než jako důkladný zpravodaj.³³

Jeho mise v Drážďanech skončila na podzim roku 1803. V tomtéž roce Metternichové získali v odškodnění za ztracený majetek v Porýní sekularizované opatství Ochsenhausen (v roce 1806 opět ztracené mediaticí) a Franz Georg Metternich byl povýšen do dědičného říšského knížecího stavu s titulem Metternich-Winneburg-Ochsenhausen. Klemens Metternich byl jmenován v listopadu vyslancem a zplnomocněným ministrem v Berlíně. V Berlíně měl v plánu vybudovat protifrancouzskou koalici Rakouska a Pruska, což se mu, díky nátlaku Ruska, podařilo v rámci rusko-rakousko-pruské smlouvy z Postupimi (1805) uskutečnit. Hned po bitvě u Slavkova, která znamenala konec této koalice, navázal kontakt s francouzským vyslancem v Berlíně Laforestem.³⁴

Metternich byl v srpnu roku 1806 jmenován velvyslancem v Paříži, tehdy rozhodně nejdůležitějším diplomatickým postu. Původně měl být vel-

vyslancem v Petrohradě, kde však neměl příznivá doporučení od ruského ministra Nesselrodeho, naproti tomu jeho chování v Berlíně a příslušnost ke „*Kounicovskému rodu, který byl spjat s francouzským systémem*“ mu zajistily přízeň Napoleona, který jej jako velvyslance v Paříži přijal. Zprvu byl pro Metternicha, jako velvyslance říšského, vydán zákaz vstupu do země. Ve Francii byl Napoleonem přijat až v srpnu 1806, kdy se František II. definitivně (po Napoleonově ultimatu) vzdal koruny říšského císaře. Metternich byl tak přijat pouze jako velvyslanec Rakouska. Napoleona považoval Metternich za svého největšího protivníka, kterého však zároveň pro jeho sílu a moc obdivoval. Zprvu považoval za možné rozdělit Evropu na Napoleonovo císařství a staré monarchie.³⁵

Metternich v Paříži pronikl do společnosti, ale neztrácel ze zřetele svůj plán na zabezpečení a uchování rakouského velmocenského postavení. Pro ně považoval za užitečné spojenectví s Francií, čímž se dostával do sporu s ministrem Stadionem, který viděl řešení ve válce s Francií. Dříve se však spojil Napoleon s Ruskem Tylžským mírem, kterému Metternich nepředvídal dlouhé trvání. V říjnu 1807 se významně podílel na uzavření dohody ve Fontainebleau, kterou považoval za další krok ve sbližování s Francií (mj. tím Napoleon dosáhl přerušení diplomatických styků Vídně s Londýnem). Uvažoval i o přistoupení Rakouska přímo k rusko-francouzskému spojenectví, což se ukázalo nemožným. Na spojenectví s Francií trval i v době španělského povstání (které bylo Stadionem vnímáno jako příležitost k přípravě k případnému útoku). Za své postoje a návrhy byl pokárán. Poté se snažil, po návštěvě Vídně, spojit s Talleyrandem, odstoupivším ministrem zahraničí Francie, proti Napoleonovi. V roce 1809 již začal svůj úřad v očekávání války rušit. V květnu byl pak zatčen a na rakouských hranicích propuštěn. Již v červnu, po obsazení Vídně Napoleonem, byl na krátkou dobu opět internován. Válka však přinesla Metternichovi a jeho trvání na mírovém řešení (na rozdíl od Stadionu) i sympatie císaře. Byl proto po Stadionově demisi pověřen vedením úřadu. Metternich si však vyžádal, aby byl jmenován pouze státním a konferenčním ministrem a ministrem císařského domu (za vyjednávání o válce, proti které byl, nechtěl nést odpovědnost) a ministrem zahraničí se stal teprve 8. října, těsně před ukončením jednání v Altenburgu, která vedl Liechtenstein.³⁶

Jeho kariérní postup tak byl velmi rychlý.³⁷ Metternich zůstal po celý život oporou konzervativního císaře Františka I. a císař byl oporou i pro něj. Podařilo se mu císaře zaujmout a zájem udržet. Řídil rakouskou politiku téměř 50 let a vlastně díky jeho koncepčnímu vedení politiky rovnováhy moci, která přinesla Evropě, počínaje Vídeňským kongresem, dlouhodobý mír, nepřestalo Rakousko existovat.³⁸ To především je důkazem Metternichových diplomatických schopností.

Schwarzenberg Felix

Kníže Felix Ludwig Schwarzenberg se narodil v roce 1800 jako druhorozený syn knížete Josepha Johanna Schwarzenberga, zakladatele hlubocko-krumlovské větve Schwarzenbergů. Byl synovcem polního maršála a někdejšího rakouského velvyslance v Paříži Karla Philippa knížete Schwarzenberga. Matka Felixe Schwarzenberga, Paulina, tragicky zemřela na plese pořádaném na pařížské ambasádě v létě 1810 na počest sňatku Marie Luisy s Napoleonem.

Jako příslušník jednoho z nejvýznamnějších rodů monarchie měl Felix Schwarzenberg zajištěnu kariéru v armádě i v diplomatické službě, později dosáhl úspěchů v obou těchto oblastech. Do armády vstoupil v roce 1818 jako kadet kyrysníků, později pak jako podporučík husarů a rytmistr hulánů. Mladého důstojníka si všiml kancléř Metternich, který mu navrhl uplatnění v diplomatické službě. Diplomatickou kariéru tak začal v roce 1824 jako ataše na rakouské ambasádě v Sankt Peterburgu.³⁹ Obě Schwarzenbergovy kariéry se však nevyučovaly, současně se svým působením v diplomatických misích stoupal i ve vojenských hodnostech. S jeho diplomatickou kariérou se pojí několik afér, které jejimu popisu dodávají příděch určité s diplomacií spojené romantičnosti.

Během svého působení v Sankt Peterburgu se spřátelil s knížetem Trubeckým, pozdějším vůdcem děkabristů. Po porážce povstání se pak Trubeckoj uchýlil na rakouské velvyslanectví, kde požádal o azyl. Schwarzenberg, se tak stal podezřelým ze znalosti přípravy povstání a tím i personou non grata pro cara Mikuláše I.⁴⁰ Od roku 1826 byl proto po udělení ruského řádu Sv. Vladimíra preventivně odeslán na dovolenou a záhy vyslán s diplomatickými úkoly do Paříže a Londýna.⁴¹ V Londýně se připojil ke zvláštní misi do Ria de Janeiro. Úkolem této mise bylo urovnání portugalsko-brazilských sporů ohledně nástupnictví. Schwarzenberg se po skončení mise opět vrátil do Evropy a byl vyslán na služební cestu do Lisabonu, opět v otázce nástupnictví na portugalském trůně. V těchto sporech se střetávaly zájmy britské s rakouskými a během nich si Schwarzenberg učinil negativní názor na britský liberalismus, podporující nepokoje v Portugalsku.⁴²

Tyto zkušenosti měl příležitost ještě rozšířit v roce 1828, kdy byl přeložen do Londýna. Schwarzenbergovi brzy začal imponovat britský životní styl, který se snažil zavádět i ve svém domě. V Londýně však mladý Schwarzenberg brzy způsobil další aféru. Jeho milenkou se stala manželka lorda strážce tajné pečeti a dcera prvního lorda admirality Jane Digby, lady Ellenborough. Kvůli této aféře byl odvolán zpět do Vídně a po Metternichově zásahu byl přeložen do Paříže (kam za ním později odešla i lady Ellenborough). Jako pozorovatel pařížské červencové revoluce se upevnil ve svých konzervativních názorech. V roce 1831 byl odvolán zpět do Rakouska na delší dovolenou, kterou strávil v Čechách a během které byl povýšen na majora hulánů. ▶

Na počátku roku 1832 byl jmenován legačním radou na velvyslanectví v Berlíně, kde zastihl ducha starého Pruska v osobě krále Friedricha Wilhelma III. a zároveň mohl pozorovat nárůst pruských mocenských ambic (v roce 1835 byl zároveň povýšen na plukovníka hulánů). Jeho kariéra poté pokračovala v Itálii. V roce 1838 se stal mimořádným vyslancem a zplnomocněným ministrem Rakouska při sardinsko-piemontském dvoře a v Parmském vévodství. Tento post zahrnoval politiku sledování savojských územních ambic v severní Itálii. Schwarzenberg se často vzdaloval ze svého působiště v Turíně do Milána, kde se seznámil s velitelem c.k. italské armády polním maršálem Radeckým. V roce 1842 byl povýšen na generálmajora a jmenován skutečným tajným radou.⁴³

Již jako osvědčený diplomat byl jmenován na konci roku 1844 vyslancem v Neapoli, kde nahradil odvolaného hraběte von Lebzelttern. Schwarzenberg měl věnovat pozornost Mazzinimu a jeho hnutí „Giovine Italia“ Po nervové horečce, kterou onemocněl na konci roku 1847, však Schwarzenberga zastihly revoluční události roku 1848. Rakousko bylo obecně považováno za nepřitele Itálie, a tak došlo k několika incidentům. V březnu dav strhl a spálil rakouský znak z budovy vyslanectví. Nedbalé odmítnutí tohoto incidentu neapolskou vládou vedlo k odjezdu vyslance Schwarzenberga do Terstu a poté do Vídně a tím k přerušení diplomatických styků mezi Neapolí a Vídní.⁴⁵

Z Vídně se pak přesunuje k Radeckého armádě a místo diplomatické kariéry se věnuje a pokračuje ve své vojenské kariéře. Z italských bojišť jej Radecký poslal zpět do Vídně, kde měl jednat s ministrem Wessenbergem o pokračování bojů se Sardinií a nevyklizení Lombardska-Benátska. Do Itálie se Schwarzenberg vrátil v červnu v hodnosti podmaršálka, jako vojenský a civilní guvernér Milána, ale záhy opět odešel zpět do Vídně. V Rakousku byl 21. listopadu jmenován ministerským předsedou vlády, ve které si ponechal i post ministra zahraničí. Pravděpodobně byl jmenován na doporučení generála Alfreda Windisch-Graetze, svého švagra a bývalého velitele v Čechách, který doufal v jeho konzervativismus.⁴⁶ Vedle generálů se tak stal politickým a diplomatickým vůdcem restaurace habsburské moci.⁴⁷

Teprve tento post z něj udělal jednoho z nejvýznamnějších rakouských státníků. Byl bezesporu silná osobnost, přesto však byl hodnocen rozporuplně již za svého života. Stejně jako rozporuplné byly jeho činy, především ve vnitřní politice. Rozehnal kroměřížský parlament a jeho vláda je někdy označována za Schwarzenbergův (v Čechách však častěji Bachův) absolutismus, přestože původně zastáncem absolutismu nebyl (v červenci 1848, za své vojenské dovolené, kandidoval do říšského sněmu v Čechách).⁴⁸ Rovněž ve svém prohlášení po sestavení vlády stál za konstituční monarchii (pravděpodobně ovlivněn liberálnějšími názory Radeckého).⁴⁹

Jeho nejznámější vizí v zahraniční oblasti bylo přistoupení Rakouska k Německému spolku (tzv. Deutschlandpolitik), který by řídil nejvyšší výkonný orgán, vedle toho mělo Rakousko jako celek přistoupit k celnímu spolku (tzv. Gesamteintritt). Byl nazýván „rakouský konstituční Richelieu“, císař František Josef I. ho označil za „největšího ministra po svém boku“, ruský car Mikuláš pak za „Palmerstona v bílé uniformě“, Metternich pak za svého „nepovedeného žáka“. Celkově však zřejmě nebyl připraven na úlohu ministerského předsedy, kdy nedokázal nalézat rovnováhu mezi liberalismem sněmu a požadavky císaře.⁵⁰ Ministrem byl až do roku 1852, kdy zemřel.

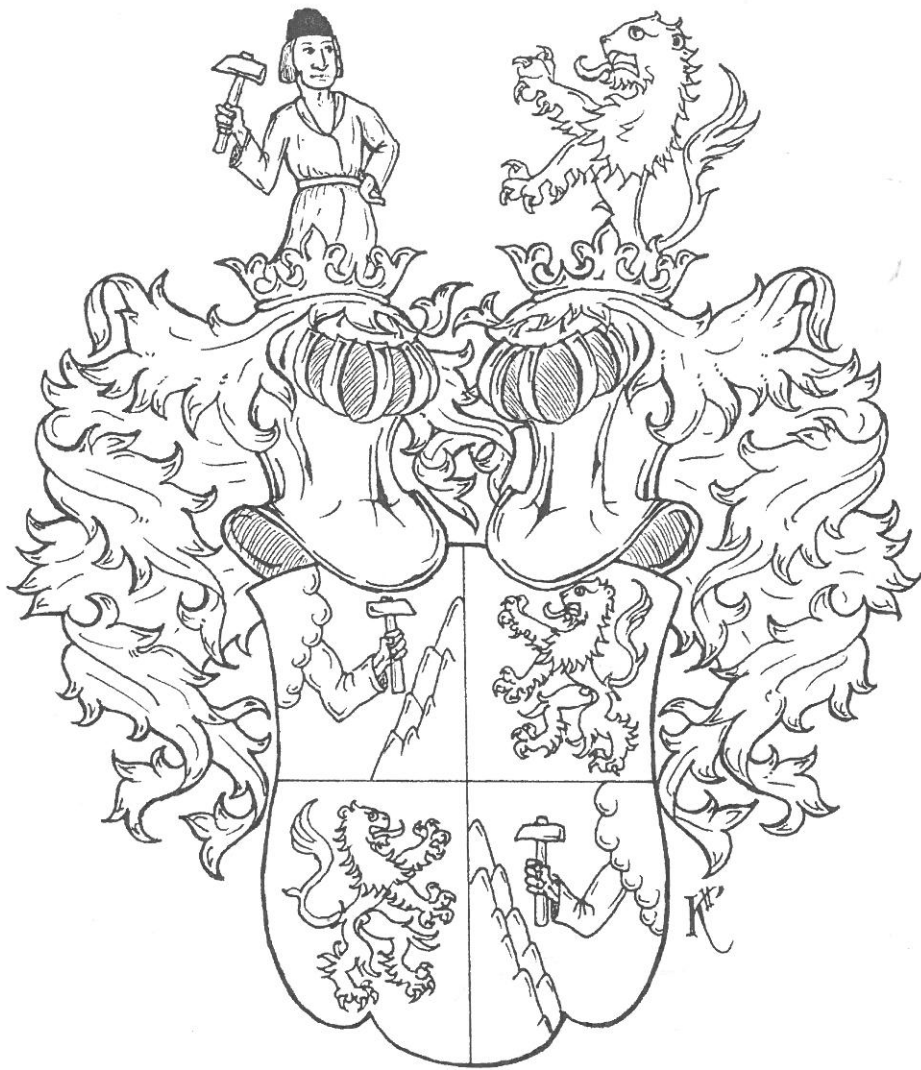
Mensdorff Alexander

Šestý nástupce Metternicha ve funkci ministra zahraničních věcí byl na krátké období dvou let Alexander Mensdorff-Pouilly. Alexander Konstantin hrabě Mensdorff-Pouilly se narodil v Coburgu v roce 1813. V roce 1837 se oženil s dědičkou rodu Dietrichsteinů, Alexandrinou hraběnkou Dietrichstein-Proskau-Leslie. Díky tomuto sňatku a dědictví se v roce 1869 stal prvním knížetem Dietrichstein-Nicolsburg, hrabětem Mensdorff-Pouilly.

Svou kariéru zahájil jako voják, doprovázel budoucího císaře Františka Josefa I. při italském tažení v roce 1848 a později se stal jeho pobočником, v roce 1850 v hodnosti generálmajora. Díky tomu poté dosáhl významných diplomatických a politických postů. Nejprve působil jako komisař v Holštýnsku, v letech 1852 až 1853 působil pak jako velvyslanec v Petrohradě. Po krátkém působení v Londýně se opět vrátil k armádě a v italské válce v roce 1859 dosáhl hodnosti podmaršálka. V roce 1860 byl opět jako diplomat v mimořádné misi ve Stockholmu, kdy zastupoval císaře při korunovaci krále Karla XV. Poté byl za polského povstání v roce 1863 jmenován místodržícím v Haliči, kde byl poměrně úspěšný, a proto se v roce 1864 stal ministrem zahraničních věcí. Ministr Mensdorff byl označován jako šarmantní bonviván s rozsáhlými kontakty, ale nedorostlý svému úřadu a stylu zahraniční politiky. Přestože bylo proti jeho záměrům uvést Rakousko do války s Pruskem, nakonec podlehl vlivu svých poradců (Biegeleben, Eszterházy). Období jeho úřadu bylo počátkem defenzivní politiky Ballhausplatzu, kdy vlastně Rakousko přistoupilo na styl realpolitik.⁵¹ Po porážce u Hradce v roce 1866 odstoupil. V roce 1870 byl pak jmenován velícím generálem v Záhřebu a poté v Praze, kde roku 1871 zemřel.

Haymerle Heinrich

Rovněž jako epizodického ministra zahraničních věcí lze označit Haymerleho. Heinrich Karl von Haymerle pocházel ze staré, původem štyrské

HAYMERLE HEINRICH

Modro-červeně čtvrcený štít. V 1. a 4. poli z šedého oblaku směrem do středu štítu směřuje ohnutá ruka v červeném rukávu, držící stříbrné kladivo, proti stříbrné skále. V 2. a 3. poli zlatý lev. Na štítě dvě korunované turnajské přílby. Pravá s modro-stříbrnými krydly nese rostoucího mladého horníka s hnědými vlasy a v černé čepici, v modrém oděvu, se stříbrným límcem a opaskem, v pozdvížené pravici držícího stříbrné kladivo. Levá přílba s červeno-zlatými krydly nese rostoucího zlatého lva.

šlechtické rodiny sídlící v Čechách od 16. století. Jeho praděd Václav František Haymerle byl v roce 1737 povýšen do českého šlechtického stavu, o jedenáct let později pak do stavu rytířského a získal český inkolát. Heinrich Karl se díky své diplomatické kariéře stal nejvýznamnějším členem rodu.

Narodil se v roce 1828 ve Vídni, později nastoupil na Orientální akademii. V roce 1848 byl zatčen za revoluční činnost, ale po osobní intervenci Hübnera, spolupracovníka knížete Felixe Schwarzenberga, byl propuštěn. Po ukončení studia byl zprvu tlumočnickým adjunktem a po krymské válce byl pověřován i diplomatickými úkoly jako atašé v Konstantinopoli. V roce 1857 se stal legačním sekretářem v Athénách, v roce 1861 v Drážďanech, v dalším roce ve Frankfurtu. Od roku 1863 byl obchodním přidělcem v Dánsku. Odtud byl vyslán roku 1865 ke sněmu do Frankfurtu, již jako legační rada. V roce 1866 se zúčastnil jednání s Pruskem v Praze a poté nastoupil na Beustovo ministerstvo zahraničních věcí.

V roce 1869 byl jmenován vyslancem v Athénách a v roce 1872 v Haagu. Během této své mise byl roku 1876 povýšen do stavu svobodných pánů. Po jejím skončení v roce 1877 byl jmenován velvyslancem v Itálii, kde zůstal do roku 1879, v průběhu této mise se zúčastnil jako jeden z rakousko-uherských zmocněnců Berlínského kongresu. V roce 1879 se stal ministrem zahraničních věcí jako nástupce Andrassyho. Tento vzdělaný polyglot byl velmi opatrným státníkem.⁵² Jeho hlavním cílem bylo udržení míru na východě a udržení spojení s Německem, a tak připravil situaci pro vstup Itálie a vznik Trojspolku. Zemřel ve Vídni v roce 1881.

Kálnoky Gustav

Jedním z ministrů zahraničních věcí habsburské monarchie, který je zmiňován i mezi Maďary v jejich řadách, je Gustav Kálnoky. Kálnoky je však zmiňován pro své maďarské jméno,⁵³ de facto byl šlechticem moravským.

Gustav Zikmund hrabě Kálnoky, svobodný pán de Köröspatak se narodil roku 1832 na zámku v Letovicích. Kálnokyové byli původně sedmihradský szekelský rod, od roku 1697 hraběcí, jehož jedna větev od poloviny osmáctého století žila na Moravě. Díky dlouhému usídlení a sňatkům tak nabývali charakteru spíše rakousko-německého. Sám Gustav Kálnoky už maďarsky neuměl.

V roce 1849 vstoupil do armády, k husarům, již v roce 1854 složil diplomatické zkoušky (inspirován prý příkladem Felixe Schwarzenberga). Nejprve působil v Mnichově, poté v Berlíně. Odtud byl přeložen v roce 1859 jako legační sekretář do Londýna, kde byl svým nadřízeným hrabětem Apponym hodnocen jako taktičtí, schopný a obratný diplomat. V roce 1866 byl povýšen do hodnosti legačního rady.⁵⁴ V roce 1870 se vrátil na vídeňský Ballhaus- ▶

platz, kde pracoval jako referent pro Švédsko, Švýcarsko a Iberský poloostrov. V dubnu roku 1871 byl povýšen do hodnosti titulárního mimořádného vyslance a nastoupil na ambasádu u Svatého Stolce. Zde se konzervativní katolík Kálnoky dostává do rozporů se svým nadřízeným, antiklerikálně založeným Andrássem, o podobě rakouské politiky vůči Vatikánu. V roce 1872 z Vatikánu odešel do disonability.⁵⁵

V roce 1874 se stal vyslancem v Kodani, kde působil až do roku 1879 a kde si však nepřipadal užitečný. V roce 1876 byl po svém povýšení na generálmajora jmenován vyslancem v zastoupení v Petrohradě, na místo nemocného barona von Langenau. Jeho stálý nesouhlas s protiruským kurzem v době východní krize v letech 1875-1878 a určitá provizornost jeho postavení u dvora ho vedla k úvahám o opuštění diplomatické služby.

V roce 1880 byl však již novým ministrem Haymerlem jmenován řádným velvyslancem v Petrohradě (současně s hodností tajného rady). Měl v úmyslu zlepšovat rakousko-ruské vztahy, mimo to se ve svých zprávách zasazoval o podřízení Srbska Rakousku.⁵⁶ Po náhlém úmrtí ministra Haymerleho v říjnu 1881 byl na osobní císařovo přání jako úspěšný diplomat jmenován v listopadu ministrem zahraničních věcí. Kálnoky sám příliš o místo ministra nestál, musel se však podřídit.

Kálnoky byl pedantický konzervatívec a elegantní aristokrat s poměrně komplikovanou povahou. Díky své opatrnosti a zdrženlivosti byl jedním z nejdéle sloužících rakouských ministrů zahraničí.⁵⁷ Nebyl ofenzivní typ, zato v defenzivě byl mistr, skvěle tak reprezentoval defenzivní velmoc – Rakousko-Uhersko, jehož zastánce byl především.⁵⁸ I v pozici ministra se držel spíše proruské politiky, která na Ballhausplatzu zůstala i za jeho nástupců Goluchowského a Aehrenthala. Za jeho úřadu byl uveden v platnost Trojspolek, následovaný smlouvou se Srbskem a s Rumunskem,⁵⁹ který učinil konec starým rakouským snahám o hegemonii ve Střední Evropě.⁶⁰ V ministerském křesle se dostával často do sporů s uherskou vládou, kvůli kterým (a citelné únavě a pocitu vyčerpanosti) byl pak v roce 1895 nucen podat demisi,⁶¹ jako svého nástupce doporučil Goluchowského.

Po odstoupení z funkce dožil na svém statku v Brodsku u Prostějova, kde zemřel v roce 1898.⁶²

Aehrenthal Alois

Za příkladného Rakušana lze považovat jednoho z posledních akceschopných ministrů zahraničních věcí Rakouska-Uherska – Aloise hraběte Aehrenthala. I on však splňuje kritéria pro zařazení do tohoto seznamu biografii. Členové rodu Lexa von Aehrenthal byli původně hospodští a řezníci v Kralovicích, později pražští měšťané, do šlechtického stavu byli povýšeni ▶

KÁLNOKY GUSTAV

Modro-červeně čtvrcený štít se zdola vsunutou stříbrnou špicí a zlatým srdečním štítkem. Ve štítku černý orl se zlatým štítkem nesoucím černé L na hrudi. Ve špicí ze zlaté koruny rostoucí přirozený medvěd, s hubou prostřelenou zprava šípem. V 1. poli zlatý gryf, v levé tlapě držící šavli. V 2. poli stříbrný korunovaný had, v hubě držící říšské jablko. V 3. poli stříbrný pelikán s mláďaty v hnízdě. Ve 4. poli stříbrná noha pokrčená v kolenu, zleva prostřelená šípem. Na štítě hraběcí koruna, na ní dvě korunované turnajské přílby. Pravá s modro-zlatými krydly nese v klenotu rostoucího přirozeného medvěda, s hubou prostřelenou zleva šípem. Levá přílba s červeno-stříbrnými krydly nese rostoucího přirozeného jelena, se zlatou hvězdou mezi parohy, s hrudí prostřelenou zprava šípem.

v roce 1790. Jako příslušníci nové šlechty se výrazně neprojevovali ani jako čeští vlastenci, ani jako zemští patrioté. Po roce 1945 žijí již v Rakousku a používají jen predikátu.

Do stavu svobodných pánu byl roku 1828 povýšen Johann Baptist Lexa von Aehrenthal (1817-1898), který držel několik statků v Čechách. Na jednom z nich, na zámku Hrubá Skála, se jeho manželce Marii, rozené Thun-Hohenstein, v roce 1854 narodil syn, nejvýznamnější člen rodu – Alois Leopold.⁶³

Alois Leopold Lexa von Aehrenthal⁶⁴ se věnoval diplomatické kariéře a je jedním z příkladů vzorového postupu úředníka rakouského ministerstva zahraničních věcí, vedoucího od nejnižších k nejvyšším místům.⁶⁵ Byl ve své době považován za jednoho z nejschopnějších rakouských diplomatů.⁶⁶ Po ukončení studií práv v Bonnu a Praze v roce 1876 pracoval jako koncipista. V roce 1877 nastoupil do Paříže jako atašé, po diplomatických zkouškách v roce 1878 přestoupil do Petrohradu, kde si jeho píle a schopností všiml tehdejší velvyslanec Gustav hrabě Kálnoky, který se stal jeho přítelem a rádcem (v roce 1881 v Petrohradě, po jmenování Kálnokyho ministrem zahraničí, Aehrenthal povýšil do hodnosti legačního sekretáře). V roce 1883 byl povolán do Vídně, kde působil jako šéf Kálnokyho kabinetu a byl přidělen na Orientálním referátu. O rok později se na Ballhausplatzu stal ministerským radou extra statum, o dva roky později byl pak jmenován legačním radou II. kategorie. V roce 1888 se vrátil do Petrohradu, kde zastupoval těžce nemocného velvyslance Wolkensteina, v hodnosti legačního rady I. kategorie tehdy prakticky velvyslanectví až do roku 1894 vedl. V roce 1892 byl jmenován mimořádným velvyslancem a poté velvyslancem bez postu. V letech 1894-1895 působil opět ve Vídni jako šéf politického referátu ministerstva („pravá ruka ministra Kálnokyho“), kde platil za odborníka na ruské záležitosti.⁶⁷

Po Kálnokyho odstoupení v roce 1895 byl Aehrenthal jmenován vyslancem v Bukurešti.⁶⁸ Bukurešť byla považována za místo s potřebou aktivní diplomacie, vzhledem k sedmihradské otázce. Aehrenthal tuto úlohu charakterizoval jako: „bránit, aby uměle živěná nenávisť proti Maďarům převážila nad odůvodněným strachem z Ruska“. Byl si vědom slabosti smluv mezi Rakousko-Uherskem a Rumunskem.⁶⁹

V lednu roku 1899 se stal velvyslancem v Petrohradu.⁷⁰ Zde dosáhl výrazného uznání jak u dvora (carova persona gratissima), tak i u důležitých osobností v ruských politických kruzích.⁷¹ Za svého působení v Rusku získal pověst rusofila.⁷² V roce 1902 se oženil s maďarskou hraběnkou Paulou Szechenyi.

V říjnu 1906 Aehrenthal nahradil Agenora Goluchowského, po jeho odstoupení, na postu ministra zahraničních věcí. S ním přišla i naprosto jiná

povaha do Ballhausplatzu, na místo strojeného a zdrženlivého Goluchowského nastoupil silácký a výbojný Aehrenthal, který se stejně jako jeho předchůdce snažil o spojenectví s Ruskem. V roce 1907 mu byla nabídnuta Nobelova cena míru, kterou však odmítl.⁷³ Byl zřejmě posledním rakouským ministrem schopným diplomatických triků,⁷⁴ s jeho jménem je spojen největší úspěch rakousko-uherské zahraniční politiky – anexe Bosny a Hercegoviny. Této anexi předcházelo jednání s ruským ministrem zahraničních věcí Izvolskim na zámku v Buchlovicích v září 1908.⁷⁵ V srpnu roku 1909 mu byl za zásluhy o anexi Bosny a Hercegoviny udělen dědičný hraběcí stav. Ve výbojně, nikoli však ve smyslu vojenských útoků, politice na Balkánu pokračoval i po anexi, jeho plánem bylo hospodářské připoutání Balkánu k Rakousku-Uhersku. Zemřel v roce 1912, po rok trvající nemoci, během níž dvakrát nabízel demisi.⁷⁶

Aehrenthal se snažil při absenci společného premiéra monarchie de facto hrát roli kancléře.⁷⁷ Byl hodnocen jako uzavřený a poněkud bezohledný, nikterak vynikající řečník, který působil jako a zřejmě i byl arogantní.⁷⁸ Byl charakterizován jako muž „nesporného nadání, neutuchající píle, obrovské citlivosti angažovat se za vlast a neméně i za svou vlastní osobu. Chtěl jít ve stopách hraběte Kaunitze, knížete Metternicha či Felixe Schwarzenberga ... Neústupnost při sledování cíle, vynikající pracovní morálka a neobyčejný stupeň ... prohnání a lstivosti ... byly jeho prostředky...“.⁷⁹ Naopak hodnocení jeho odpůrců dává důraz na přehnanou citlivost a neupřímnost.⁸⁰ Aehrenthalovou snahou bylo zachování a posílení monarchie (resp. její opětovné zařazení mezi evropské velmoci), proto zcela podporoval dualismus a vládu Němců a Maďarů. V tomto ohledu se dostával do sporů s Františkem Ferdinandem d'Este i s generálním štábem (v čele s Conradem von Hötzendorf). Aehrenthalova zahraniční politika představovala poslední výraznou rakouskou aktivitu na mezinárodním poli před první světovou válkou.⁸¹

Rozporuplný je vztah Aehrenthala k Čechám i jeho hodnocení jako šlechtice. Jeho rodina se považovala spíše za Rakušany (viz výše), statky vlastnili hlavně v Čechách (otec Johann byl jedním z vůdců strany ústavověrného velkostatku v Čechách a na Moravě). Díky matce byl Aehrenthal spojen příbuzenskými vazbami s českými šlechtickými rody (s maďarskou rodovou šlechtou skrze svou manželku).⁸² Aehrenthal měl několik aristokratických přátel v Čechách, pravidelně byl v kontaktu s Karlem Schwarzenbergem a Františkem Thun-Hohensteinem, mimo to i s Karlem Kramářem.⁸³ Díky těmto kontaktům je možno hovořit o odlišení od ostatních příslušníků novoštitné šlechty, původně měšťanského původu. Naproti tomu Aehrenthalovo chování a pracovní nasazení, jeho uzavřená činorodost, odpovídaly spíše měšťanskému stylu.⁸⁴

Berchtold Leopold

Leopold Berchtold je rovněž jeden ze šlechticů, který je řazen i do řad maďarských ministrů, díky svému občanství v Uhersku,⁸⁵ stejně tak je však i příslušníkem šlechty se vztahem k českým zemím. Hrabě Leopold Berchtold von und zu Ungarschitz, Frattling und Pullitz se narodil ve Vídni v roce 1863. Pocházel z moravské větve rodu Berchtoldů (psaných podle svých statků Uherčice, Vratěnin a Police), která vlastnila i statky v Uhrách. Berchtoldové byli původně tyrolská rodina, od osmnáctého století v hraběcím stavu, která se po Bílé Hoře usadila v Čechách a na Moravě.

Do rakouských diplomatických služeb vstoupil hrabě Berchtold až po dvouleté kariéře okresního komisaře v roce 1894, kdy složil diplomatické zkoušky. Nejprve nastoupil jako atašé s titulem legačního sekretáře v Paříži,⁸⁶ pak po dobu tří let, v letech 1899-1903, působil na velvyslanectví v Londýně, kde dosáhl hodnosti legačního rady II. a poté I. kategorie.⁸⁷ V roce 1903 ho jeho přítel, baron Aehrenthal, prosadil do Petrohradu. Zde, na rakouském velvyslanectví v Petrohradě, působil zprvu jako vyslanecký rada, Aehrenthalův podřízený. V létě 1905 se rozhodl zanechat kariéry v diplomacii a byl rozhodnut věnovat se na dlouhodobé dovolené svým panstvím. V roce 1906 byl jmenován titulárním vyslancem a na konci téhož roku, po nástupu Aehrenthala jako ministra do Vídně, byl na jeho popud opět povolán do Petrohradu a jmenován velvyslancem.⁸⁸ Při nástupu měl původně úřad zastávat po dobu dvou let, později však na Aehrenthalovu prosbu v úřadě setrval.⁸⁹

Přestože nepatřil k neaktivnějším velvyslancům, působil noblesně, byl schopný, sečtělý a vynikající stylist, diskutér a taktik. Díky těmto schopnostem brzy získal dobré postavení v petrohradské společnosti. Ve vážných krizích, kterým se snažil vyhýbat, se však choval nervózně a pesimisticky. Chyběla mu často vůle.⁹⁰ Později byl charakterizován jako „*charmeur a v každém ohledu milý a inteligentní člověk s vytříbeným vkusem, s nevyčerpatelnou radostí ze života a jistým politickým flairem*“.⁹¹

Jeho renomé vzrostlo, když uspořádal a zorganizoval schůzku ruského ministra zahraničí Alexandra Izvolskiho s hrabětem Aehrenthalem v sídle svého moravského panství, na zámku v Buchlovicích. Výsledek jednání, o němž podal svědectví,⁹² největší rakouský diplomatický úspěch v závěru existence monarchie, anexe Bosny a Hercegoviny, je tak i jeho nepřímou zásluhou. Nepříznivého vlivu aktivní rakouské balkánské politiky, ve které často působil jako prostředník, na vztahy s Ruskem si byl vědom spíše než Aehrenthal, ale své názory nedovedl dostatečně důrazně prosadit, jeho zprávy svému ministru působí dojmem podřízenosti. Nutno však uznat, že mohl obtížně prosazovat vlastní ruskou politiku pod vedením Aehrenthala, považovaného za odborníka na Rusko.⁹³ Velvyslancem byl do

Klampera Josef
Pilar Jan
sborník
Vodní mlýny v Čechách VII. - Východní Čechy
Klatovy, město a okolí
120 let založení sboru hasičů v Přepychách

Libri
Svěpomoc
OU Přepychy
2003
1988
1998

18. Morava

kolktiv
ročenka
ročenka
ročenka
ročenka
sborník
sborník
Sklýpal G.
Purkmistrů města Opavy
Ročenka města Velkého Meziříčí 1996
Ročenka města Velkého Meziříčí 1998
Ročenka města Velkého Meziříčí 1999
Dolní Cerekev - 100 let požární ochrany
Sborník přednášek 1.
Beskydy - soubor fotografií

SOKA Opava
V Meziříčí
V Meziříčí
V Meziříčí
OU D. Cerekev
Vlast.spol.
Panorama
2001
1996
1998
1999
1989
2001
1981

19. Slovensko

časopis
časopis
Federnayor Fred.
Genealogicko-heraldický Hlas 1-2/2002
Genealogicko-heraldický Hlas 1, 2/2003
Rody starého Prešporka

SGHS
SGHS
Bratislava
2002
2003
2003

20. Církev

Bartůšek Václav
Buben Milan
Buben Milan
Víšek, Sommer
Snahy o založení piaristické koleje v Praze v 17.stol.
Encyklopedie řádů a kongregací v čes.zemích, 1.sv.
Encyklopedie řádů a kongregací v čes.zemích, 2.sv.
Encyklopedie českých klášterů

-
Libri
Libri
Libri
?
2003
2003
2002

katalog
Regálová Josefína
Svíták Ivan
Velimský Tomáš
Vzpomínka na Rainera M. Rilkeho
Rodinná kronika (Randa-Neubauer)
Zapadlý vlastenec
Hrabišinci - páni z Ryžmburka
Paměti babičky Kavalírové

Nár.knih.ČR
Topic
soukr.tisk
NLN
Čes.spis.
2001
1952
1988
2002
1993

11. Vojenství

časopis
Kriřta Václav
sborník

Historie a vojenství 2, 3, 4/2002
Českoslovenští legionáři, okres Kladno
Rok 1942 v českém odboji
Legionáři (občané a rodáci) okresu Klatovy

HÚ AČR
SOKA Kladno
CSBS
Okr.muz.
2002
2002
1999
2001

12. Pragensia

Diviš Jan
kolektiv
Lastovková Barb.
Merhout Wirth
Poehe, Wirth
Szech, Wirth
Volavsková H.
Wirth Zd.

Pražské cechy
Dějiny prežského školství 1860-1914, sv.1
Pražské usedlosti
Zmizelá Praha 2 - Malá Strana a Hradčany
Zmizelá Praha 4 - Vyšehrad a zevní okresy Prahy
Zmizelá Praha 1 - Staré Město a Podskali
Zmizelá Praha 3 - Židovské město pražské
Zmizelá Praha - Opevnění, Vltava a ztráty na památkách 1945
Rivniáčuv průvodec po Praze a okolí 1885

Muz.Prahy
Měst.archiv
Libri
Paseka
Paseka
Paseka
Paseka
Paseka
Baset
1992
1920
2002
2002
2002
2002
2002
2002
2002

13. Střední Čechy

časopis
Kočel Libor

Listy z Unhošťska č.31-32
Chotýčany

Muz.Unhošť
OU Chotýčany
2001
2000

- 81 -

kolektiv
Chalupa a kol.
Petraň Josef
sborník
sborník

Zbraslav
Berní rula 8.-9. Boleslavsko
Benesovsko, Podblanicko
Podbrdsko X/2003
Rakovnický historický sborník III/2002

SNK
Praha
OKS Benešov
SOKA Příbram
SOKA Rakovník
1977
2001
1985
2003
2002

14. Jižní Čechy

Klampera Josef
Sassmann Alois
sborník

Vodní mlýny v Čechách V. - Jižní Čechy
Hrdějovice s Opatovcem 1350-2000
Sborník k 750 výročí Blatné

Libri
OU Hrdějovice
Měst.muz.
2002
2000
1985

15. Západní Čechy

Davídek Václav
Letopisy Spálenopoříčska

Litera
1942

16. Severní Čechy

Klampera Josef
Marhonz Josef
sborník

Vodní mlýny v Čechách VIII. - Severní Čechy
Úštěcko
Litoměřicko
70 let průmysl.školy sklářské v železném Brodě

Libri
MNV Úštěk
ONV Litoměř.
SPSSki
2003
1981
1977
1990

17. Východní Čechy

časopis
časopis

Moravskotřebovské vlastivědné listy 13
Od Jeřičdu k troskám 5 a 6

Měst.muz.
Pam.Čes.ráj
2002
2002

Ottův slovník naučný sv. XXV /T-Tschlimer/	Argo/Paseka	2002
Ottův slovník naučný sv. XXVI /U-Vusin/	Argo/Paseka	2002
Ottův slovník naučný, dod. sv. V/1 /Praha-Rom/	Argo/Paseka	2002
Ottův slovník naučný, dod. V/2 /Řom-Sl/	Argo/Paseka	2002

7. Heraldika a vexilologie

Buben Milan	Encyklopedie heraldiky	Libri	2003
Müller Karel	Pečeti a znaky obcí na Hlučínsku	Kravaře	1999
Myšliveček Milan	Erbovník 2	Horizont	1997
Oswald Gert	Lexikon der Heraldik	Bibl.inst.	1984
Palát Pavel	Bibliografie české práce heraldické 1901-1980, sv. 1	KGH Ostrava	1983
Palát Pavel	Bibliografie české práce heraldické 1901-1980, sv. 2	KGH Ostrava	1983
Palát Pavel	Bibliografie české práce heraldické 1901-1980, sv. 3	KGH Ostrava	1983
Palát Pavel	Bibliografie české práce heraldické 1901-1980, sv. 4	KGH Ostrava	1983
Palát Pavel	Bibliografie české práce heraldické 1901-1980, sv. 5	KGH Ostrava	1983
Palát Pavel	Bibliografie české práce heraldické 1901-1980, sv. 6	KGH Ostrava	1983
sborník	Česka panovníká a státní symbolika	SUA Praha	2002
sborník	Sborník příspěvků z II. setkání heraldiků v Pardubicích 1999	Výchčes. muz.	2002
Sedláček August	Česko-Moravská heraldika I.	Argo	1996
Sedláček August	Česko-Moravská heraldika II.	Argo	1997
Sedláček August	Atlasy erbů a pečeti české a moravské šlechty, sv. 3	Academia	2002
Sedláček August	Atlasy erbů a pečeti české a moravské šlechty, sv. 4	Academia	2003
Yrteř Ladislav	Heraldická terminologia I	SGHS	2003
Zelenka, Javora	Sudendeutschen Wappenlexikon	Passavia	1985

8. Historiografie

Bobková Lenka	Velké dějiny zemí Koruny české, sv. IVa (1310-1402)	Paseka	2003
---------------	---	--------	------

- 79 -

Brauermannová Klumek Antonín	Hroby, hrobky a pohřebiště českých knížat a králů Velké dějiny zemí Koruny české, sv. XIV (1929-1938)	Libri	2001
Lešanovský Karel	Se štitem a na štítě	Paseka	2002
Petráš Zdeněk	Ilustr. encyklopedie české, moravské a slezské numismatiky	UDV	2000
Pěkný Tomáš	Historie Židů v Čechách a na Moravě	Libri	2001
sborník	Studie k lidovému stavitelství IV.	Sefer	2001
Škrvánek Frant.	Templáři v zemích koruny české	OM Klatovy	2000
Zemlínka Josef	Počátky Cech královských 1198-1253	KCHG	2003
		Lid. noviny	2002

9. Mistopis

časopis	Památky a příroda 7/1991	SPPOP	1991
Janoška Martin	Větrné mlýny v Čechách, na Moravě a ve Slezsku	Libri	2003
Klempera Josef	Vodní mlýny v Čechách VIII	Libri	2003
Kuča Karel	Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku (A-G)	Libri	1996
Kuča Karel	Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku (H-Kle)	Libri	1997
Kuča Karel	Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku (Kli-Mi)	Libri	2002
Kuča Karel	Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku (Mli-Pan)	Libri	2000
Kuča Karel	Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku (Par-Pra)	Libri	2002
Maur Eduard	Zrod velkoměsta	Paseka	2002
Stěhlková Edit	Pozvání do Slezska	Kalich	2002
	Rivnáčův průvodce po Šumavě 1883	Baset	2002

10. Osobnosti

almanach	Genealogisches handbuch des Adels, Band XVI	Starke C.A.	2001
Babor Stanislav	Historie rodu Bavorů z Bavorova	soukr. tisk	2003
Kapavlková M.	Kutnohorští pisari 15. a 16. století	SOKA K.Hora	1984
Kasík Stanislav	Lobkowiczové	Vedita	2002

roku 1911, kdy se znovu rozhodl odejít na odpočinek a požádal o uvolnění do disponibility.⁹⁴

V roce 1912, po smrti hraběte Aehrenthala, byl však na jeho návrh a proti své vůli jmenován na místo rakousko-uherského ministra zahraničních věcí. Částečně se přiřadil k tzv. válečné straně, za jeho úřadování na Ballhausplatzu získali vliv vojáci a František Ferdinand d'Este, jehož názory ho ovlivnily.⁹⁵ Byl velmi pilným úředníkem, mimo to zavedl i metodu týmové práce, která nahradila dosavadní autoritativní řízení.⁹⁶ Hlavním cílem jeho politiky bylo udržení a zabezpečení mezinárodního postavení Rakouska-Uherska.⁹⁷ Jako ministr zahraničních věcí se během balkánských válek zasloužil o samostatnou Albánii. Sám se pak po vyslání svého tajemníka hraběte Hoyose do Berlína podílel na vyhlášení ultimáta Srbsku v červenci 1914. Za jeho úřadu tak byla vyhlášena válka Srbsku, počátek první světové války, za což je mu částečně nutno přiznat odpovědnost. Rezignoval na svou funkci po kritice šéfem generálního štábu von Hötendorfem v roce 1915. Týž rok se stal nejvyšším hofmistrem arcivévodě Františka Karla a v roce 1917 byl jmenován vrchním komořím císaře.

Byl typickým Rakušanem, sám se považoval za Vídeňana (mezi jeho předky byly Češi, Maďari i Němci). Je ho však možno (pro účely této práce) považovat za šlechtice z českých zemí, v době své diplomatické kariéry měl hlavní sídlo na Moravě. Přesto měl silné vazby i do Maďarska, jeho manželka byla Ferdinandina rozená hraběnka Károlyi.⁹⁸ Po válce žil ve Švýcarsku a v Maďarsku, kde zemřel roku 1942.

Czernin Ottokar

Jediným ministrem zahraničí rakouské monarchie, který pocházel z řad staré české šlechty, z rodu Černínů z Chudenic, byl Ottokar Czernin. Přes tento svůj původ měl však Czernin ze všech rakouských ministrů zahraničí pro národnostní požadavky Čechů snad nejmenší porozumění.

Ottokar hrabě Czernin von Chudenitz se narodil jako druhorozený syn Děpolda Czernina von Chudenitz roku 1872 v Dymokurech. Jako druhorozený zdědil vedlejší sídlo svého otce, zámek Vinoř. V roce 1897 se oženil s Marií Klotildou hraběnkou Kinskou.

Ottokar Czernin se snažil o diplomatickou kariéru, stejně jako jeho mladší bratr Otto. Kariéra Ottokara však nebyla nikterak přímočará. Jako konzulární aspirant byl v roce 1897 přidělen do Paříže, kam však nenastoupil. O rok později byl přidělen znovu do Paříže, tentokrát jako atašé, ale již roku 1901 nastupuje dlouhodobou dovolenou. V roce 1902 byl přeložen do Haagu v hodnosti legačního sekretáře, ale ještě týž rok byl převeden do disponibility a de facto uvolněn, pravděpodobně na vlastní žádost, z důvodu

Průvodce fondem spolkové knihovny, dodatek 3., k 31. 12. 2003

2. Archivnictví

Benešová Emil.	Návrh zásad pro zpracování a ukládání audiovizuál. záznamů	SUA Praha	1995
časopis	Archivní časopis 1, 2, 3, 4/2002	AS MV	2002
časopis	Archivní časopis 1, 2, 3, 4/2003	AS MV	2003
časopis	Archivní prameny Kolínska 1991	SOKA Kolín	1992
časopis	Archivní prameny Kolínska 1992	SOKA Kolín	1993
časopis	Archivní prameny Kolínska 1993	SOKA Kolín	1994
časopis	Archivní prameny Kolínska 1994	SOKA Kolín	1995
časopis	Archivní prameny Kolínska 1995	SOKA Kolín	1996
časopis	Archivní prameny Kolínska 1996	SOKA Kolín	1997
časopis	Archivní prameny Kolínska 1997	SOKA Kolín	1998
časopis	Archivní prameny Kolínska 1998	SOKA Kolín	1999
časopis	Archivní prameny Kolínska 1999	SOKA Kolín	2000
časopis	Archivní prameny Kolínska 2000	SOKA Kolín	2001
časopis	Archivní prameny Kolínska 2001	SOKA Kolín	2002
Cerveny Václav	Generální rejstřík k Berni rule, 1. sv./A-L	Libri	2003
Cerveny Vaclav	Generální rejstřík k Berni rule, 2. sv./M-Z	Libri	2003
Hoffmannová Jar.	Biografický slovník archivářů českých zemí	Libri	2000
katalog	Z pokladu středočeských archivů	SOA Praha	2003
kolektiv	Profrašistický odboj čs. 1939-1945, 1.díl, 1.sv., 1.sešit	SUA Praha	1979
kolektiv	Profrašistický odboj čs. 1939-1945, 1.díl, 1.sv., 2.sešit	SUA Praha	1979
kolektiv	Profrašistický odboj čs. 1939-1945, 1.díl, 1.sv., 3.sešit	SUA Praha	1979
kolektiv	Profrašistický odboj čs. 1939-1945, 1.díl, 1.sv., 3.sešit	SUA Praha	1979
kolektiv	Profrašistický odboj čs. 1939-1945, 1.díl, 2.sv., 1.sešit.	SUA Praha	1980
kolektiv	Profrašistický odboj čs. 1939-1945, 1.díl, 2.sv., 2.sešit	SUA Praha	1982
kolektiv	Profrašistický odboj čs. 1939-1945, 1.díl, 3.sv., 1.sešit	SUA Praha	1985
kolektiv	Profrašistický odboj čs. 1939-1945, 1.díl, 3.sv., 2.sešit	SUA Praha	1983

- 21) Musulin (1924), s. 81.
- 22) Musulin (1924), s. 115.
- 23) Složení právních a státovědných studií na rakouské či uherské univerzitě, včetně Univerzity Františka Josefa I. v Agramu, případně uherské právní akademii, nebo na univerzitě s úspěšným složením třech právních a státovědných zkoušek, nebo dosažení doktorátu v oboru práv a státovědy na rakouské či uherské univerzitě nebo advokátního diplomu. *Jahrbuch 1917*, s. 473.
- 24) *Verordnung des k. und k. Ministeriums des Äussern ... vom 20. Jänner 1914 – Jahrbuch 1917*, s. 473-6; *Erlass des k. und k. Ministeriums des Äussern ... vom 13. Dezember 1880 – Jahrbuch 1902*, s. 315-8.
- 25) *Jahrbuch 1917*, s. 475.
- 26) K formám výběru úředníků je možné uvést dva soudobé postřehy. Musulin (1924), s. 139: „Rozdělování postů nebylo nikdy přizpůsobeno vůli dotčených úředníků, a způsobovalo tak nevoli k personálním referentům ministerstva.“ Z období Metternichova pak Sealsfield (1993), s. 145: „Metternich prokázal udivující přesnost při výběru ... dokázal si opravdu vybrat živou galerii metternichiánů, čehož jsou dostatečným důkazem jeho vyslanci.“
- 27) Herre (1996), s. 95.
- 28) Hodnocení přehledně shrnuje v češtině např. Sked (1995).
- 29) Kissinger (1996); Sked (1995), s. 28, cituje Wellingtonovo svědectví o Metternichově výroku, že je mu Evropa vlastní.
- 30) Metternichovy výroky z této oblasti uvádí např. Herre (1996), s. 293; Kořalka (1996), s. 201.
- 31) Franz Georg Metternich působil nejprve jako vyslanec trevírského kurfiřta ve Vídni, poté jako císařský vyslanec u rýnských kurií, zplnomocněný ministr v Koblenzi a v letech 1791-1794 v Bruselu. Franz Georg Metternich v Čechách, na rozdíl od svého syna, nesídlil, a proto nevyhovuje kritériím pro zařazení do souboru této práce.
- 32) Herre (1996), s. 5-92; Mašek (1999), s. 207.
- 33) Herre (1996), s. 5-92.
- 34) Herre (1996), s. 5-92.
- 35) Herre (1996), s. 5-92.
- 36) Herre (1996), s. 5-92.
- 37) To samozřejmě vyvolalo i negativní reakce např. bývalého ministra Stadionu. Herre (1996), s. 90.
- 38) Tak uzavírá např. Kissinger (1996).
- 39) Kiszling (1952), s. 13-14.
- 40) Sked (1995), s. 158-9. Carova antipatie k Schwarzenbergovi vydržela po dalších dvacet let.
- 41) Kiszling (1952), s. 14.
- 42) Kiszling (1952), s. 16.
- 43) Kiszling (1952), s. 18.
- 44) Kiszling (1952), s. 20.

- 45) Podobný incident se udál v Římě, kde se však od něj papež a státní sekretář kardinál Antonelli striktně distancovali. Kiszling (1952), s. 25.
- 46) Sked (1995), s. 159; Kiszling (1952), s. 27-50.
- 47) Urban (1991) s. 38.
- 48) Sked (1995), s. 160.
- 49) Sked (1995), s. 162. Podle některých názorů si příliš tradic nevážil.
- 50) Sked (1995), s. 164.
- 51) Neck (1992); Sked (1995), s. 193.
- 52) Urban (1991), s. 165.
- 53) Dioszegi (1983), s. 312.
- 54) Molden (1906).
- 55) Hlavačka & Pečenka (1999), s. 272.
- 56) Hlavačka & Pečenka (1999), s. 73-74. Citace Kálnokyho memoranda Haymerlemu.
- 57) Hlavačka & Pečenka (1999), s. 51-54.
- 58) Molden (1906).
- 59) Taylor (1998), s. 221.
- 60) Hlavačka & Pečenka (1999), s. 100.
- 61) Dioszegi (1983), s. 312.
- 62) Molden (1906).
- 63) V souvislosti se vzestupem Aloise Lexy von Aehrenthal se objevily názory o jeho částečně židovském původu. Objevil se například v *Semi-Gothaisches Almanach*, jako o židovi se oněm vyjadřoval i např. Izvolskij. Tyto názory jsou však nepodložené a chybné. Wank (1969).
- 64) Často užívaná forma jména Aloys je nesprávná, viz Wank (1969).
- 65) *Jahrbuch 1902* s. 229; Hlavačka (1994).
- 66) Musulin (1924) s. 56.
- 67) Wank (1994), s. XVIII-XXI.
- 68) Carlgren (1955), s. 18, uvádí na základě dopisů (24. 5. 1895, Aehrenthal an Khevenhüller), že Aehrenthalovi bylo po odstoupení Kálnokyho nabízeno místo prvního sekčního šéfa v Goluchovského ministerstvu. Aehrenthal po zkušenostech s Kálnokyho demisí kvůli konfliktům s Maďary toto místo odmítl.
- 69) Musulin (1924), s. 57-58.
- 70) Wank (1994); Hlavačka (1994); Carlgren (1955), s. 19, uvádí, že jeho předchůdce Liechtenstein navrhoval na místo svého nástupce některého generála, podle vzoru německé diplomacie, císař však nebyl s navrženými kandidáty spokojen.
- 71) Carlgren (1955), s. 102. Zde i uvádí, že tyto kontakty měly vliv na Aehrenthalovo jmenování ministrem.
- 72) Steed (1919), s. 227, podobně hodnotí i Molden (1917). Sked (1995), s. 388, uvádí, že Aehrenthal před nástupem do ministerské funkce navrhoval obnovení spolku tří císařů.
- 73) Hlavačka & Pečenka (1999), s. 201.
- 74) Taylor (1998), s. 288.

- 75) Komplexně Carlgren (1955), Doležal (1930-31) cituje Kramářovu vzpomínku na Izvolského větu „Císař může udělat Aehrenthala hrabětem, ale ne gentlemanem“.
- 76) Doležal (1930-31).
- 77) Wank (1994).
- 78) Carlgren (1955), s. 99. Rozsáhle shrnuje další charakteristiky Aehrenthala Skřivan (1996), s. 15-18.
- 79) Hlavačka & Pečenka (1999), s. 201, citace Lützowových pamětí.
- 80) Doležal (1930-31) uvádí, že hlavním cílem Aehrenthala bylo dosažení hraběcí hodnosti, čemuž byl ochoten obětovat mnoho. Podle Doležala informoval Aehrenthal jako velvyslanec v Rusku chybně o rusko-japonské válce apod.
- 81) Wank (1994).
- 82) Hlavačka (1994).
- 83) Wank (1994), s. IV, *passim*.
- 84) Carlgren (1955), s. 99; Hlavačka (1994).
- 85) Dioszegi (1983), s. 312.
- 86) Dioszegi (1983), s. 217.
- 87) Jahrbuch 1914, s. 223-4; Wank (1969), s. 792 (chybná data).
- 88) Carlgren (1955), s. 103, 132-133.
- 89) Carlgren (1955), s. 133, cituje Hohenloheho vzpomínky a dále rozvádí. Po uplynutí této doby měl být nahrazen Hohenlohem, později bylo místo slíbeno Szecsenovi, ten však omečněl.
- 90) Carlgren (1955), s. 133; Hlavačka & Pečenka (1999), s. 234.
- 91) Hlavačka & Pečenka (1999), s. 234-5, citace Lützowových pamětí.
- 92) Rozvádí Skřivan (1996), s. 59.
- 93) Carlgren (1955) s. 133; Hlavačka & Pečenka (1999), s. 198.
- 94) Hlavačka & Pečenka (1999), s. 234.
- 95) Dioszegi (1983), s. 217; Hlavačka (1994).
- 96) Hlavačka (1994).
- 97) Skřivan (1996), s. 163.
- 98) Skřivan (1996), s. 161. Její otec Álois Károlyi byl rakousko-uherským velvyslancem v Londýně.
- 99) Jahrbuch 1917, s. 240. Zde rovněž chybí datum diplomatické zkoušky, kterou Czernin zřejmě nesložil.
- 100) Galandauer (1998), s. 211.
- 101) Skřivan (1996), s. 226-7. Czernin, považovaný za znalce národnostní problematiky, nebyl příliš oblíben v Uhrách, měl „dosáhnout plného vyjasnění ... vztahu k Rumunsku“.
- 102) Dioszegi (1983), s. 250, ho označuje za odchovance belvederské školy, tedy zastávce axiomatické spolupráce s Ruskem. Tyto představy však vzaly za své v roce 1917.
- 103) Galandauer (1998), s. 211-215.

Zpráva z Valné hromady

Valná hromada byla zahájena dne 28. února 2004 v 10 hodin paní Helenou Voldánovou, která srdečně přivítala 83 přítomných členů a 3 hosty. Na začátku jednání byl všemi hlasy schválen přednesený program valné hromady, dále byl zvolen zapisovatel Ing. Václav Hásek, předseda návrhové komise Ing. Jiří Klusáček, členové návrhové komise p. Michal Baďura a JUDr. Jiří Kratochvíl.

Zprávu o činnosti Společnosti za rok 2003 přednesl PhDr. Jan Podhola, předseda ČGHSP. Správní výbor, který působil druhý rok svého volebního období, se scházel pravidelně každých čtrnáct dní (kromě letních měsíců) a projednával, řešil a zabezpečoval činnosti nezbytné pro chod Společnosti. Na základě sestaveného plánu pak projednával celé spektrum úkolů, průběžně se seznamoval s jejich zabezpečováním a plněním a reagoval na aktuální potřeby.

Stejně jako v minulých letech byla prvořadá pozornost věnována členské evidenci a kontrole úhrad členských příspěvků, neboť jak bylo již mnohokrát zdůrazněno, ty tvoří rozhodující část příjmů zajišťujících a umožňujících činnost Společnosti. Zde bylo opět důsledně postupováno v nastoupeném směru. Bohužel, mnohokrát opakovaný a na valných hromadách kritizovaný nešvar – ne-

uhrazení členských příspěvků ve stanoveném termínu – se opakoval i v loňském roce. Z celkového počtu 858 členů jich členský příspěvek neuhradilo 260 a teprve po zaslání upomínek jich 141 zaplatilo nebo uvedlo důvody ukončení členství. Zbývajícím bylo v souladu se stanovami zrušeno členství. Ačkoliv se předseda v této souvislosti několikrát na valné hromadě i na stránkách GHL obrátil na členy a požádal je, aby jednu ze dvou povinností, které jim stanovy ukládají, respektovali a uvědomili si, že zasláním upomínek a stálým vrácením se ke kontrole úhrad jsou zbytečně čerpány nejen finanční prostředky, ale i čas členů správního výboru, který by mohl být věnován jiným činnostem, k zásadnímu zlepšení nedošlo.

Soustavně prováděná kontrola úhrad členských příspěvků a její závěry přinesly pochopitelně změnu do skladby členské základny. V loňském roce tak v souvislosti se zmiňovaným ukončením členství pro neplacení členských příspěvků došlo ke značnému úbytku členů, který nemohl nahradit ani značně vysoký příliv členů nových. S přirozeným úbytkem 32 členů (úmrtí, ukončení pro vysoký věk či zdravotní stav) tak při loňském přírůstku 80 nových členů (77 jednotlivců a 3 organizace) byl stav členské základny ke konci roku 2003 následující: ▶

z celkového počtu 1449 evidenčních čísel u individuálního členství bylo 858 individuálních členů, z toho 3 zakládající, 9 čestných, 14 zemřelých, 18 ukončilo členství, 1 vyloučen a 119 členství ukončeno, tedy 718 členů, tj. o 14 členů méně než v předchozím roce, které bychom mohli nazvat „aktivními“. U organizací bylo evidováno 86 organizací, z nichž byly 4 pro povinné výtisky a 7 pro výměnu publikací. Došlo k přijetí tří nových organizací, z toho 2 nové a 1 pro výměnu, a k úbytku 3 organizací. Úbytek byl způsoben organizačním začleněním bývalých Státních okresních archivů pod Státní oblastní archivy, přičemž došlo k redukci odběru publikací zejména u SOA Praha. Výrazný úbytek členů se zde podařilo nahradit formou výměny. U nově přijatých členů stejně jako v minulých letech převládá trend nižšího věku (většina v rozmezí 20 až 40 let) a zájem o občanskou genealogii, všeobecně historický a vlastivědný.

Neustávající zájem o genealogii a heraldiku se projevuje především v korespondenci. Za loňský rok bylo evidováno 575 číselných jednotek doručených poštou, což je oproti předchozímu roku nárůst o 28 %; značný nárůst korespondence v elektronické poště, který nastal v předminulém roce, zůstal na stejné úrovni a činil 400 jednotek. Podle typů se jedná o korespondenci finanční související s úhradami příspěvků, hlášení změn a ukončení členství, objednávky publikací, in-

formace o Společnosti, členství a kurzech, registrace znaků a různé dotazy k bádání, informace apod. V elektronické poště se jedná zejména o objednávky publikací a o dotazy na Společnost a členství. Převážná část korespondence je vyřizována maximálně do 14 dnů (interval mezi jednotlivými zasedáními správního výboru), pokud se nejedná o administrativně-organizační korespondenci vztahující se ke Společnosti či speciální (odborné) dotazy vyžadující časově náročná šetření. V oblasti zahraniční korespondence se jedná především o žádosti k vyhledání údajů některých předků. Zde přetrvává stále stejná situace, o jaké bylo již informováno i na předchozích valných hromadách. Zadání (především z USA) jsou tak všeobecná, že jim nelze vyhovět. K tomu přistupuje i nedokonalá představa žadatelů o našem postavení, vedoucí k domněnce, že jsme státní či státem finančně podporovaná organizací, která provádí vyhledávání zdarma, a zmíníme-li se o nutnosti úhrady nákladů, požadavek již není opakován. S vyřizováním administrativní agendy souvisí i pravidelné ukládání písemných materiálů (korespondence, účetních dokladů, podkladů k různým aktivitám apod.) do archivu Společnosti, případně jejich skartace.

Zájem o genealogii a heraldiku projevující se v korespondenci se projevil i v účasti na kurzech rodopisců pořádaných Společností. V loňském roce se uskutečnily dva

kurzy. Prvním byl 11. kurz pro pokročilé rodopisce, který se uskutečnil v době od 25. ledna do 27. března 2003. Obdobně jako v minulých letech bylo jeho cílem rozšířit odborný obzor účastníků, seznámit je s dalšími zdroji informací o předcích a naučit je takové zdroje samostatně vyhledávat. Na základě rozboru předcházejících kurzů pro pokročilé genealogy byla náplň přednášek nově pojata a rozčleněna do osmnácti zcela nově pojatých námětů, zaměřených hlavně na objasnění souvislostí mezi rozhodujícími dějinnými událostmi a životními příběhy předků, především v tom časovém údobí, kterým se většina rodopisců zabývá. Pro každý námět byl nalezen vhodný autor. Aby se výuka co nejvíce přiblížila vysokoškolské úrovni, podařilo se vytvořit sedmnáctičlenný sbor autorů učebních textů a lektorů, složený z vysokoškolských učitelů, historiků, archivářů, pracovníků předních muzeí atp. i ze zkušených laických rodopisců. Plán výuky byl beze zbytku splněn. Ze všech přednášek byly pořízeny zvukové záznamy, které jsou k dispozici v knihovně Společnosti případným zájemcům. Zatímco v minulých letech se počet účastníků kurzu pro pokročilé pohyboval v rozmezí osmi až patnácti, v roce 2003 jich bylo čtyřicet dva. Příští kurz pro pokročilé genealogy se bude konat začátkem roku 2005.

Druhým kurzem byl již 30. kurz pro začínající rodopisce, který se uskutečnil v době od 25. září do 27. listopadu 2003. Výuka probíha-

la rovněž v Základní škole v Praze 2, Slezské ulici 21. K náboru byly použity všechny dostupné informační prostředky. Většina účastníků se o konání kurzu dozvěděla z denního tisku a z elektronických informačních medií. Výsledkem snahy bylo, že se do kurzu přihlásilo celkem 63 zájemců, proto bylo nutno otevřít stejně jako v předchozím roce dvě třídy. Díky tomu měl každý účastník možnost se aktivně uplatnit i v procesu kolektivní výuky čtení starých textů. Náplň výuky vycházela z přístupů, které se osvědčily již v předminulém roce. Plán přednášek byl beze zbytku splněn a celý kurz proběhl bez organizačních závad. Lektorské obsazení bylo totožné jako v kurzu minulém, a tak úroveň přednášek byla různá podle zkušeností jednotlivých přednášejících; v průměru však lepší než v předchozím období. Výuka čtení starých textů, která představuje polovinu učebního času, se uskutečnila s pomocí nové Učebnice, kterou se podařilo včas připravit a vydat. Texty přednášek byly tentokrát posluchačům poskytnuty formou nahrávky na kompaktním disku. Toto řešení bylo přijato s porozuměním i s povděkem. S docházkou 70 až 100 procent absolvovalo 54 posluchačů. Zbylí se buďto přihlásili a nenastoupili, nebo neměli dostatečnou účast. Kurz byl zakončen zhodnocením jeho úrovně a průběhu. I tento kurz byl obohacen dvěma exkurzemi, a to do 1. oddělení Státního ústředního archivu v Praze 6 a do Státního oblastního

archivu Praha v novém areálu na Chodovci. Obě exkurze byly perfektně zajištěny a uspokojily zvláště ty absolventy, kteří toužili po prvním seznámení s archivy a archiváliemi.

Jako jsou nezastupitelnou složkou pro začínající genealogy zmiňované kurzy, je jí pro stávající členy Společnosti možnost účasti na tzv. Středečnicích v Revoluční ulici. I v loňském roce jich byla naplánována na I. pololetí celá řada, bohužel pro opakované pozdní vydání GHM uvádějících jejich termíny byla účast nízká, což vedlo pracovníci správního výboru pověřenou jejich zajišťováním k opadnutí zájmu, k částečné a nakonec definitivní rezignaci. Situace se opakovala i ve II. pololetí, kdy navíc nebyly zajištěny původní prostory, a tak se Středečnický odehrávaly spíše formou improvizací v náhradních prostorách.

Možnost, jakou mají pražští členové, kteří tvoří přes 50% členské základny, není dostupná mimopražským členům, stejně jako kurzy, i když v jejich návštěvnosti pokračuje předloňský trend – značná účast mimopražských posluchačů. Správní výbor Společnosti, veden snahou zajistit naplňování činnosti a cílů Společnosti a umožnit zapojení co nejširší členské základny, zakládal v místech s největší koncentrací členů tzv. pobočky. Ty jsou ale limitovány konkrétními možnostmi a podmínkami v uvedené lokalitě, vyžadujícími nejen organizační schopnosti od jejich vedení, ale i neformální a hluboký zájem ostatních

členů o tuto činnost. Několik poboček ani práci nezahájilo. Někdy již při samotném procesu »zakládání« došlo k nejednoznačnému podání informací o postavení poboček, jejich činnosti a vztahu k vedení Společnosti, resp. správnímu výboru, takže v následujících letech docházelo k minimu kontaktů. Na předloňské i loňské Valné hromadě se předseda zmínil o problematice poboček, která se postupně ukazuje jako oblast velice složitá a citlivá. To se ve svém důsledku projevilo v ukončení činnosti poboček v Liberci a Českých Budějovicích. Zástupci zbývajících poboček, které bychom mohly nazvat 3 P (Pardubice, Plzeň, Příbram) se pak v říjnu zúčastnili pracovního setkání s vedením Společnosti, na němž bylo projednáno vzájemné vztahy, spolupráce i pomoc.

Kromě výukové a přednáškové činnosti plní vzdělávací a informační oblast členské základny vydávaný časopis GHM. V souladu s vytýčenými cíly bylo v uplynulém období pokračováno ve všestranné přeměně spolkového časopisu na periodikum, které by bylo důstojným reprezentantem naší Společnosti a korespondovalo s našimi ambicemi. Ačkoliv se bezesporu podařilo splnit vytýčený cíl co do vnější i vnitřní atraktivity časopisu, stal se již chronickým závažným nedostatek – termín vydání. Na minulých valných hromadách se předseda zmínil o nemožnosti nadále akceptovat poukazování na to, že jsme ještě nesklouzli do tristních zpoždění charakteristic-

kých pro druhou polovinu 90. let, i o tom, že pozdním vydáváním ztrácí nejen na aktuálnosti, ale maří i práci ostatních. Markantním příkladem jsou již jmenované termíny Středečniců, ale nyní i termíny Dnů otevřených dveří. Nápravu nebude možné spatřovat proto v další apelaci na důsledný přístup a uvědomění si zodpovědnosti, ale v personální obměně. Tím by také mohlo být přistoupeno k realizaci minule zmíněné a tolik proklamované, bohužel však dosud nerealizované přípravy GHM alespoň o jedno číslo napřed. Tak by byla zajištěna nejen včasná obsahová náplň, ale získán i potřebný čas pro případné úpravy a jednání s autory, aniž by tak utrpěl konečný cíl.

Do publikační činnosti, mimo vydávaný časopis, spadá i vydávání publikací. Současné vedení upustilo od názvu publikační řady »Vademecum genealoga« včetně číslování, neboť je svazující a i v minulosti se projevilo nedostatky, které občas musíme řešit dodnes (např. urgování nikdy nevydaných, ale tiskově inzerovaných publikací Minimum rodopisce, Česko-anglický slovník pro genealogy apod.). Jako nejaktuálnější se v uplynulém období jevila náhrada již rozebraného Slabikáře a čítanky pro potřeby kurzu začínajících rodopisců, proto byla urychleně připravena a vydána nová publikace nazvaná Učebnice čtení starých textů. Při její přípravě byly využity zkušenosti získané při praktické výuce, což se projevilo nejen

v nové transliteraci a naskenování některých převzatých textů, ale i zařazením textů zcela nových. Pro následující období se jeví potřeba kvalitně připravit a vydat publikace zabývající se návody pro rodopisné bádání jak pro začínající, tak již pokročilé rodopisce. Zde bude rovněž využito zkušeností z proběhlých a dříve zmíněných kurzů, kde byly po přepracování jejich obsahové náplně v uplynulém období přednášky poskytovány posluchačům formou separátů nebo CD.

Jako byla do Genealogických a heraldických listů zařazena rubrika informující členy o činnosti Společnosti, je další informovanost, zejména široké veřejnosti, realizována na vlastních internetových stránkách. Stránky plní především účel propagační, zviditelňují Společnost a poskytují základní informace pro potenciální nové členy. Jejich »návštěvník« zde nalezne základní fakta o Společnosti, zprávy o činnosti, anotace GHM, registrované osobní erby, výstavy, program kurzů, Středečniců, včetně odkazů na příbuzné stránky jako Genealogické a heraldické společnosti v ČR a Evropě, stránky Archivní správy, muzeí, knihoven ad. Ke konci loňského roku byl zaveden odkaz Heraldika, který např. mimo jiné mapuje všechny současné krajské znaky, a odkaz Členství, kde jsou přehledněji a podrobněji poskytovány informace o členství, včetně mapy sídla Společnosti. Stránky, aktualizované 2x měsíčně, zejména v návaznosti

na schůze správního výboru a jejich závěry, jsou koncipovány tak, aby vyhověly možnostem hardwarového a softwarového vybavení co největšího počtu uživatelů. Patří stále k nejnavštěvovanějším mezi genealogicko-heraldickými společnostmi a od doby jejich zřízení (na podzim 1998) došlo k 75 000 návštěvám. Projevu se to zejména v přihláškách do kurzů, návštěvách knihovny především při Dnech otevřených dveří a odborných dotazech. Současně zřízená e-mailová adresa umožňuje řadě zájemců pohodlnější a rychlejší způsob komunikace se Společností i rychlejší odezvu na své dotazy a přání.

Radíme-li Internet mezi prostředky usnadňující komunikaci, rychlé odezvy a získávání informací badatelské veřejnosti, nesmíme zapomenout i na další technologii, jakou je počítač a použitelné genealogické programy. V rámci Společnosti je této problematice věnována značná pozornost, což je mj. patrné i z informací podávaných v GHL. Uplynulé období bylo pak věnováno především praktickému testování genealogického programu BK 6.0, sběru zkušeností s jeho používáním a jejich vyhodnocování. Ve druhé polovině roku se zájem soustředil na přípravu projektu Genea 2003, který by měl postupně shromažďovat a následně na Internetu zpřístupňovat množství informací potřebných pro rodopisné badatele, i když pochopitelně nutnost návštěvy archivů neodstraní. Informace

o postupu přípravných prací byly a jsou aktuálně podávány na adrese www.bkcz.info.

Při pomoci členům zastává významné místo knihovna Společnosti. Redukce návštěvních dnů vždy na 1. úterý v měsíci, ale rozšíření tzv. Dnů otevřených dveří se ukázalo jako šťastné řešení zejména pro mimopražské členy. Bohužel i zde se projevilo pozdní vydávání GHL s termíny těchto dnů, takže návštěvnost byla nižší a především nečleny, kteří si informace našli na Internetových stránkách Společnosti. Ukazuje se zde, že většina členů je stále odkázána na GHL, což je podstatný důvod pro jejich včasné vydávání. Tyto dny se uskutečnily čtyři, vždy v sobotu v době od 9 do 16 hodin, přičemž s otevřenou knihovnou byla zpřístupněna i kancelář Společnosti a zajištěna služba podávající informace o Společnosti, uložení rodopisných fondů, způsobech bádání, kopírování materiálů, prodeji publikací atd. Této možnosti využila řada návštěvníků k dlouhodobějšímu bádání, ale hlavně nečlenů (celkem 60), zejména mimopražských, aby se blíže seznámili se Společností, jejím posláním a cíli. Z publikací uložených v knihovně se největšímu zájmu těšily autorské práce členů v podobě rodokmenů a kronik. Z dalších publikací to byly tradičně: rejstříky příjmení z berních rul, berní ruly, soupisy poddáných podle víry a starší časopisy Společnosti.

Správní výbor věnuje velkou po-

zornost knihovně a uvolňuje značné částky oproti předchozím letům na její doplňování vhodnou literaturou. V loňském roce tato částka představovala 18 000 Kč v přímých nákupech a 8 200 Kč výměnou. Kromě jmenného a věcného rejstříku přístupného v knihovně byl zpracovaný a vydaný seznam publikací doplněn o přírůstky za rok 2002 a tvořil součást GHL 1/2003. Mimo zmíněných Dnů otevřených dveří byla po celý loňský rok (mimo letní měsíce) vždy jednou v týdnu přístupná kancelář se stálou službou. Této skutečnosti využila řada členů i nečlenů, kteří se telefonicky, ale častěji osobně (průměrná frekvence byla 5 návštěvníků) přišli informovat na činnost Společnosti a možnosti členství, na způsob rodopisné práce, způsoby sestavování rodokmenů, postupy pátrání, čtení starých tisků atd., přičemž přetrvává již druhý rok požadavek na identifikaci erbů nalezených v rodinných pozůstalostech nebo předků rodu, údajných šlechticů.

V uplynulém období zajišťovali členové správního výboru ještě další úkoly, ať již vplynuly z usnesení valné hromady nebo závěrů schůzí správního výboru. K jednomu z nich patří i registrace osobních znaků. Možnosti registrace osobních znaků, nabídnuté veřejnosti, využilo v uplynulém období 7 zájemců. Z toho dva znaky byly vráceny k přepracování a 4 zaregistrovány. Od začátku bylo celkem vyřízeno 24 žádostí s registrací 12 znaků. Mezi

zajišťované činnosti patřilo i uspořádání tří výstav o genealogii a heraldice spojených s přednáškou. První se uskutečnila v Městském muzeu Velvary, kde na první přednášce bylo 20 posluchačů a na druhé 90 žáků základní školy. Druhá výstava byla uskutečněna v Okresním muzeu Klatovy s přednáškou pro 40 posluchačů a třetí v Okresním muzeu Tachov s přednáškou pro 15 posluchačů. Největšímu zájmu se těšila výstava v Klatovech, kterou v průběhu jednoho měsíce navštívilo 700 návštěvníků, což byl nesporně výsledek široce pojaté propagace v regionálním tisku. K propagaci Společnosti posloužily i články předsedy o rodopisu v časopisech Květy a Vlasta, kde zejména po zveřejnění v časopise Vlasta se do Společnosti přihlásilo během dvou měsíců 24 nových členů. Zájem vzbudily i televizní pořady o rodopisu „Barvy života“ na ČT 1 a „Prima jízda“ na Primě jako dárek k sedmdesátinám Zd. Mahlera, obojí rovněž za účasti předsedy Společnosti.

Obsah předložené zprávy je ve své většině odpovědí i na úkoly, které byly uloženy minulou valnou hromadou a byly splněny. Za částečně splněný lze považovat vypracování projektu pro výběr, pořizování a distribuci nahrávek z přednášek kurzů a Střeďníků, kde byly pořizeny texty přednášek z kurzu na CD a předány posluchačům, rovněž tak byl pořízen zvukový záznam přednášek z kurzu, který je k dispozici v kanceláři Společnosti. Nebyly po-

řizeny nahrávky ze Středečníků, důvod je zřejmý, a nebyl vypracován způsob jejich distribuce a úhrady. Nebyl splněn úkol o inicializaci a přípravě setkání genealogů a heraldiků ve spolupráci s MGHS a SGHS.

V závěru svého vystoupení předseda Společnosti mj. uvedl, že i když je možné mít kritické připomínky k některým oblastem činnosti, především organizaci Středečníků a vydávání GHL, a ne všechny úkoly se dařilo realizovat ke spokojenosti všech, měla by se činnost jednotlivců podílejících se na chodu Společnosti hodnotit komplexně. Je zapotřebí ocenit to, že se na chodu podíleli ve svém volném čase bez očekávání nějakého finančního ohodnocení, proto jim alespoň veřejně poděkoval za vykonanou práci. Jednalo se o členy správního výboru – 1. místopředseda JUDr. Starý, zodpovědný za oblast přípravy a vydávání GHL a registraci osobních znaků, 2. místopředseda Ing. Stara, zodpovědný za oblast poboček, jednatelka paní Voldánová, vyřizující veškerou korespondenci a s velkým podílem na provozu Dní otevřených dveří a realizaci výstav, pokladní paní Ing. Lipoldová, zajišťující finanční operace související s činností Společnosti, Ing. Hásek, zodpovědný za oblast přípravy a realizace kurzů a s rozhodujícím podílem na přípravě a vydání Učebnice čtení, Ing. Drozd, zodpovědný za prezentaci Společnosti na Internetu, a paní Ji-

čínská, zodpovědná za přípravu a realizaci Středečníků.

Ze spolupracujících členů to jsou: pan Nesrsta, zajišťující expedici objednaných publikací, Ing. Kurz ze skupiny PC, zajišťující činnost této skupiny a podílející se na propagaci genealogických programů. V neposlední řadě se jedná o všechny členy i externí pracovníky, kteří se zasloužili o zdárný průběh kurzů, přednášeli na Středečnicích, připravovali projekt Genea 2003 a podíleli se na dalších pracích pro Společnost.

Přes toto závěrečné poděkování musí správní výbor a především předseda vyvodit závěry z kritizovaných oblastí a výběrem schopných a ochotných členů pokrýt čtyři následující činnosti: příprava a vydávání GHL, příprava a zajišťování Středečníků, zajištění provozu knihovny, příprava a vydávání publikací. Bez zajištění těchto oblastí by byla činnost Společnosti ochuzena o značnou část svého poslání. Proto se obrátil při této příležitosti na všechny přítomné a apeloval na jejich zájem o genealogii a heraldiku. Zájem, který by se neměl omezovat jen na vlastní rod, ale na genealogii a heraldiku jako vědy pomocné historické, tedy vědy společenské a společensky a společně pěstované. A s vědomím této skutečnosti aby pomohli v rámci Společnosti jejich dalšímu rozvoji.

Předseda Společnosti dále přednesl podrobnou zprávu o hospodaření Společnosti za rok 2003. V loň-

ském roce činily příjmy Společnosti 395,3 tis. Kč, tj. oproti plánu 129,6 %, a výdaje 334,4 tis. Kč, tj. 110,5 % oproti plánu. Hospodaření tak skončilo přebytkem 60,3 tis. Kč oproti plánovanému vyrovnanému rozpočtu. V příjmové části činily nejvýraznější podíl členské příspěvky ve výši 187,2 tis. Kč, kdy při zachování stejné výše a zmiňovanému úbytku členů tak došlo jen k nepatrnému poklesu, a to o 5,3 tis. Kč. Příspěvky jednotlivců dosáhly výše 162 tis. Kč, což je téměř stejná výše jako v předchozím období, a příspěvky organizací činily 25,2 tis. Kč. Rozhodující podíl na příjmových příjmech měla především soustavná kontrola úhrad, i když byla v počátku narušena nedodáním složenek a teprve jejich následným rozesláním. Pozitivní bylo získání náhrady odpadlých členů členy novými a převážně výdělečně činnými. Druhou významnou položku v příjmové části, kterou byl po dlouhá léta prodej publikací, v uplynulém období předstihl příjem z uskutečněných kurzů ve výši 119,6 tis. Kč, což bylo dáno skutečností, že se uskutečnily během roku dva kurzy – pro začínající i pokročilé rodopisce. Teprve na třetím místě co do výše byl příjem za publikace ve výši 72,4 tis. Kč. Z ostatních příjmových položek následují prodej starých čísel GHL a registrace znaků ve výši 6,4 tis. Kč, poštovné hrazené adresáty při zásilkách publikací ve výši 5,7 tis. Kč a úroky ve výši 3,8 tis. Kč.

Ve výdajové části činily nejvý-

raznější podíl náklady na tisk GHL a Učebnice čtení ve výši 206,9 tis. Kč. Následují pak nájem 39,0 tis. Kč, poštovné 28,5 tis. Kč, nákup knih 18,9 tis. Kč., kancelářské potřeby 7,4 tis. Kč, balné GHL 6,7 tis. Kč, telefon a internet 6,0 tis. Kč, různé 14,8 tis. Kč, které obsahuje 3,3 tis. Kč doprava, 11,5 tis. Kč přednášky, 1,4 tis. Kč registrace domény, 3,7 tis. Kč pojištění majetku. Poslední výdajovou položkou jsou poplatky za vedení účtů ve výši 5,6 tis. Kč, které přes výhodné uložení finančních prostředků již druhý rok převyšují příjem z úroků.

Příjmová i výdajová stránka hospodaření Společnosti byly po celý rok průběžně sledovány, přičemž byla dodržována zásada vyrovnanosti ovlivnitelných položek, jakými je například pořádání kurzů, tak, aby náklady byly pokryty příjmy. Vynakládání finančních prostředků bylo hospodárné, o čemž svědčí mj. celkový výsledek. Vzhledem k opožděnému vydávání GHL však zůstává platba za číslo 4/2003 k úhradě v roce 2004, takže přebytek by nebyl tak velký. Nicméně je tak vytvořena finanční rezerva pro úhradu nákladů spojených s případným vydáním nových publikací.

Hodnota majetku Společnosti s ohledem na neuskutečnění investic zůstala na výši 63,7 tis. Kč, hodnota knižního fondu se zvýšila na 125,1 tis. Kč.

Zprávu revizní komise přednesl její předseda Ing. Milan Špirakus. Během roku 2003 pracovala revizní

komise ve složení: členové paní Blanka Čádová, paní Alena Pilátová a předseda Ing. Špirakus. Revizní komise podle stanov Společnosti prováděla kontrolu hospodářské činnosti a plnění úkolů uložených valnou hromadou správnímu výboru. Revizní komise mohla konstatovat, že všechny příjmy a výdaje byly řádně dokladovány, s finančními prostředky bylo úsporně a hospodárně nakládáno a komisí nebyla řešena žádná stížnost. Po zhodnocení celoroční práce správního výboru na všech úsecích doporučila revizní komise valné hromadě vyjádřit souhlas s činností, finančním hospodařením i s ostatními aktivitami.

Paní Voldánová poděkovala za přednesené zprávy a vyzvala přítomné členy k diskusi. Jako první se přihlásil pan Tomáš Krůta, který valnou hromadu podrobně seznámil s projektem Genea 2003. Dále vystoupil Dr. Podhola, aby členy seznámil s problémy, které přinesl nový zákon o matrikách. Navrhl vytvořit komisi, která by připravila rozklad jednotlivých ustanovení tohoto zákona a nové návrhy předala jménem celé Společnosti vybraným poslancům s cílem prosadit změny v zákoně. K tomuto tématu vystoupil pan Otto Jeřábek a podpořil tento záměr. Paní Helena Voldánová poděkovala za věnované rodokmeny, rodové kroniky a regionální publikace pro naši spolkovou knihovnu. Dále vyzvala členy k odezdávání rodopisných prací s cílem uchovat mnoholetou práci pro další

generace. Pozvala přítomné členy na Den otevřených dveří v měsíci březnu a květnu. Jako poslední vystoupil pan Pavel Hnízdil, který se podělil o zkušenosti s využíváním fondů Vojenského historického archivu.

Po skončené diskusi přednesl předseda Společnosti návrh na udělení „Uznání za práci pro Společnost“ pro paní PhDr. Vladimíru Hradeckou, která je dlouholetou členkou redakční rady Genealogických a heraldických listů a zajišťuje odborný výklad a exkurze ve Státním oblastním archivu v Praze. Valná hromada odsouhlasila všemi hlasy uvedený návrh a pan předseda předal toto ocenění. PhDr. Hradecká poděkovala za ocenění a vystoupila s krátkou informací o činnosti oblastního archivu, v jejímž závěru podpořila naši badatelskou práci.

Po krátké přestávce si přítomní vyslechli návrh plánu práce a rozpočtu na rok 2004. Předseda návrhové komise Ing. Klusáček přednesl návrh usnesení, který byl schválen všemi hlasy v závěrečném hlasování.

Valná hromada ČGHSP

- souhlasí po projednání s přednesenou zprávou správního výboru o činnosti a hospodaření ČGHSP za rok 2003
- souhlasí po projednání s přednesenou zprávou revizní komise o činnosti a hospodaření ČGHSP za rok 2003
- souhlasí s udělením ocenění Uznání za práci pro Společnost

PhDr. Vladimíře Hradecké
- schválila návrh rozpočtu na rok 2004

Celkový příjem: 279 500 Kč
z toho:

Členské příspěvky jednotlivci	150 000 Kč
organizace	24 500 Kč
Publikace	25 000 Kč
Kurz	75 000 Kč
Ostatní	5 000 Kč

Celkové výdaje: 279 500 Kč
z toho:

Tisk GHL	75 000 Kč
Balné	6 600 Kč
Poštovné	25 000 Kč
Nájem	32 000 Kč
Telefon	6 000 Kč
Knihovna	10 000 Kč
Tisk publikací	100 000 Kč
Kurz	5 000 Kč
Kancelářské potřeby	5 000 Kč
Ostatní	14 900 Kč

Hospodářský výsledek: 0

- rozhodla o zachování členských příspěvků na rok 2005 ve stejné výši jako v roce 2004, tj. 30 Kč zápisné, 200 Kč u nevýdělečně činných členů, 300 Kč u výdělečně činných členů, 350 Kč u organizací, 30 USD u mimoevropských členů a 20 EUR u evropských členů
 - uložila správnímu výboru plnit úkoly dle předloženého plánu práce
- Na úseku organizačním:
- Vypracovat projekt pro výběr, pořizování a distribuci audio nahrávek přednášek z kurzů a Středečnicků.

- Iniciovat a ve spolupráci s MGHSB a SGHS připravit setkání genealogů a heraldiků
 - 4x ročně zpřístupnit kancelář a knihovnu pro mimopražské členy
 - Připravit novou strukturu ČGHSP a správního výboru
- Na úseku činnosti:
- Uspořádat kurzy pro začínající rodopisce
 - Vydat soubor textů ke kurzům pro začínající a pokročilé rodopisce
 - Realizovat výstavu zaměřenou na propagaci genealogie a heraldiky spojenou s přednáškou
 - Nadále pořádat Středečnický
 - Pokračovat v práci na Soupisu genealogické a heraldické literatury
 - Doplnovat knižní fond knihovny
 - Zpracovat a vydat doplněk seznamu spolkové knihovny se stavem k 31. 12. 2003
 - Podílet se na realizaci projektu Genea 2003
 - Ustavit pracovní skupinu pro rozklad zákona o matrikách a iniciovat novelizaci zákona

Paní Helena Voldánová poděkovala přítomným za účast a slavnostně ukončila valnou hromadu v 12,25 hodin. V následné volné diskusi na téma genealogie a heraldika vystoupil Dr. Jan Podhola s novými náměty na činnost Společnosti a na reorganizaci správního výboru.

Internetové prezentace archivů ČR

PŮLROK OD JEJICH PRVNÍHO ZHODNOCENÍ

Tímto článkem navazujeme na výsledky průzkumu, který vznikl v semináři PhDr. Schwippela na Katedře archivnictví a PVH FF UK v Praze v květnu – červnu 2003 a byl posléze uveřejněn v AČ č. 3/2003. O důležitosti internetu jako prostředku komunikace i nositele mnoha užitečných informací dnes již (téměř) nikdo nepochybuje. Náš průzkum (poslední aktualizace proběhla 25. 2. 2004) se snaží poukázat na hlavní přednosti i nedostatky internetových prezentací českých archivů, a to oblastních, okresních, městských i zvláštního významu. Na místě samostatném (a nutno říci, že čestném) pak stojí Státní ústřední archiv.

Než se zaměříme na jednotlivé konkrétní archivy, chceme stručně představit kritéria, podle kterých jsme prezentace posuzovali. Základní požadavek je vyjádřen otázkou: „Co bych se jako potenciální badatel o daném archivu chtěl do-

zvědět?“ Nebo jinými slovy: „Jaké informace jsou pro badatele podstatné?“ Vedle toho jsme pak zařadili ještě několik dalších hodnotících měřítek. Nyní ale již konkrétně k jednotlivým kritériím. Na prvním místě stojí vždy otázka po prosté existenci prezentace, řada významných archivů totiž stránkami nedisponuje. Zde je vhodné vyzdvihnout důležitou úlohu portálu CESARCH, bez jehož pomoci by (při roztržitosti názvů domén) bylo nalezení stránky žádaného archivu často „náročným badatelským úkolem“. Jistě by bylo možné diskutovat o podobě jeho internetové adresy (www.cesarch.cz), ale podstatné je, že takový portál vůbec existuje. Jednotlivé existující prezentace jsou zde přehledně rozděleny a odkazy v naprosté většině funkční (výjimkou je např. SOkA Benešov či Zemský archiv Opava). Na druhém místě v našem hodnocení stojí informační obsah jednotlivých prezentací: telefonní číslo, kontaktní

e-mail, otevírací či úřední doba v badatelně (studovně) a dále také soupis fondů a sbírek s údajem o jejich dostupnosti, popř. uložení (u archivů s více depozitáři). Mezi dalšími kritérii se nalézají: ceník služeb, jmenný seznam pracovníků a alespoň stručný přehled historie archivu.

Existují však i další hodnotící prvky, spíše doplňkové, ale nikoliv bezvýznamné: fotografie archivní budovy nebo jejího interiéru, informace o publikační činnosti, o akcích pořádaných pro veřejnost, případně pro školy apod. Poněkud „nadstandardními“ kritérii jsou cizojazyčné verze prezentací (především v angličtině a němčině) a konečně kritérium nazvané „pomoc badatelům“. Sem jsme zařadili především přehledové pomůcky jako např. slovníček názvů obcí a měst regionu, správní vývoj regionu, přehled základních pojmů z archivnictví či soupis kronik. Užitečnou pomůckou je rovněž mapka přístupu k budově archivu. Bylo by jistě možné uvažovat i o dalších položkách v hodnocení (např. počítadlo přístupů nebo kniha návštěv, kterou si řada archivů již pořídila), ale máme zato, že rozsah hodnotících měřítek je i tak již dostatečný.

Existence či neexistence jednotlivých informací byla bodově ohodnocena s tím, že maximální možný počet bodů činí 26. Do příložené tabulky jsou pak zařazeny ty archivy, které dosáhly v hodnocení alespoň 6 bodů.

Státní ústřední archiv v Praze

Nejprve je nutné zaměřit svou pozornost na Státní ústřední archiv v Praze. Jeho prezentace je opravdu velice dobře provedená. Obsahuje téměř všechny informace, které jsme v našem hodnocení vyzvedli jako podstatné. Stránky jsou přehledné, mají příjemnou grafiku, obsahují podrobné vysvětlení základních pojmů, se kterými se mohou laičtí zájemci o archivní bádání či studium setkat. Návštěvník těchto internetových stránek se dozví vše o archivní legislativě, poslání a právním postavení SÚA, o funkci archivu a péči o fyzický stav archiválií.

STÁTNÍ ÚSTŘEDNÍ ARCHIV V PRAZE

KATEGORIE	Státní ústřední archiv v Praze
I. stránka a odkaz na CESARCH (1-2b)	2
II. Informace:	
soupis fondů a sbírek (1b)	1
historie archivu (1-2b)	1
badatelna (1b)	1
pracovníci archivu (1b)	1
ceník služeb (1b)	0
aktuální tel. číslo (1b)	1
e-mail (1b)	1
mapka (1b)	1
III. mimořádnosti a bonbonky:	
publikační činnost (1-3b)	3
akce pro veřejnost (1b)	1
foto. příloha (1b)	1
knihovna archivu (1-2b)	1
pomoc badatelům (1-3b)	3
prémie	5
CELKEM	23

Velice zajímavá je „první čistě internetová výstava archivu“ o Vladimíru Clementisovi, která využívá písemností zde uložených. Je to výborný nápad a myslíme i inspirace pro ostatní archivy. Velmi sympatická je také podrobnost, s jakou archiv upozorňuje na akce pro veřejnost – dějepisná olympiáda pro střední školy s ukázkami soutěžních disciplín, výstavy (např. Poklady SÚA v Praze s katalogem, který je částečně on-line) a jiné různé aktuality ze života Státního ústředního archivu v Praze. Jen několik výtek by nemělo zůstat opomenuto. První z nich je, že stránky velice po-

malu nabíhají, druhou výtkou pak je poměrně dost stručný popis historie archivu.

Střední, jižní, západní a severní Čechy

Na následujících řádcích se zaměříme na hodnocení prezentací archivů státní sítě v regionu středních, jižních, západních a severních Čech. Tedy v krajích, spadajících nyní pod SOA Praha, Třeboň, Plzeň a Litoměřice. Protože podrobné údaje k jednotlivým archivům jsou uvedeny v příslušné tabulce (resp. u archivů, které dosáhly alespoň 6

STŘEDNÍ ČECHY

KATEGORIE	ARCHIVY			
	SOka Beroun	SOka Mělník	SOka Příbram	SOka Rakovník
I. stránka a odkaz na CESARCH (1-2b)	2	2	2	2
II. Informace:				
soupis fondů a sbírek (1b)	0	1	1	1
historie archivu (1-2b)	2	2	0	1
badatelna (1b)	1	1	1	1
pracovníci archivu (1b)	1	1	1	1
ceník služeb (1b)	1	0	1	1
aktuální tel. číslo (1b)	1	1	1	1
e-mail (1b)	1	1	1	1
mapka (1b)	0	1	0	1
III. mimořádnosti a bonbonky:				
publikační činnost (1-3b)	2	0	2	1
akce pro veřejnost (1b)	1	0	0	1
foto. příloha (1b)	0	0	1	1
knihovna archivu (1-2b)	0	0	0	2
pomoc badatelům (1-3b)	0	3 veduty, kroniky a reg. tisk	0	0
prémie	0	0	1 aj verze	0
CELKEM:	12	13	12	15

bodů), předkládáme nyní jen stručný přehled.

Ve středních Čechách panuje situace poměrně utěšená. Na čelných místech zde stojí stránky SOka Rakovník (<http://www.archiv-rakovnik.cz/>), Beroun (<http://www.cms.cz/archiv-beroun/>), Mělník (<http://www.archivmelnik.cz/>) a Příbram (<http://archiv.pb.cz/index.htm>). Všechny jsou dobře spravovány jak po stránce informační, tak po stránce grafické. Jedinou závažnější výtkou je možno vznést proti stránkám SOka Příbram, kde není uvedena historie archivu. Mezi pozitiva naopak patří

informace o přednáškách, výstavách a jiných akcích pro veřejnost (Rakovník, Beroun) a anglická verze stránek (Příbram). Také soupis vedut a kronik (Mělník) je „nadstandardní“ záležitostí.

Na opačných místech ve středně českém regionu pak postávají SOA Praha, SOka Kladno, Kolín a Kutná Hora (stránky vůbec nemají) a podobně SOka Benešov (na CESARCHu nefunkční odkaz). O mnoho lepší situace nepanuje ani v SOka Praha – východ a západ, jejichž prezentace jsou ke svým čtenářům informačně dosti skoupé.

V oblasti jižních Čech došlo ▶

SEVERNÍ ČECHY

KATEGORIE	ARCHIVY		
	SOka Liberec	SOka Litoměřice	SOka Semily
I. stránka a odkaz na CESARCH (1-2b)	2	2	2
II. Informace:			
soupis fondů a sbírek (1b)	0	0	1
historie archivu (1-2b)	1	0	0
badatelna (1b)	1	1	1
pracovníci archivu (1b)	1	1	0
ceník služeb (1b)	1	0	1
aktuální tel. číslo (1b)	1	1	1
e-mail (1b)	1	1	1
mapka (1b)	1	0	1
III. mimořádnosti a bonbonky:			
publikační činnost (1-3b)	2	2	2
akce pro veřejnost (1b)	1	0	1
foto. příloha (1b)	1	1	1
knihovna archivu (1-2b)	0	0	1
pomoc badatelům (1-3b)	0	0	0
prémie	2 nj, pl verze	2 aj, nj verze	1 nj verze
CELKEM:	15	11	14

v poslední době k takřka raketovému vzestupu internetových prezentací, a to jak v ohledu kvalitativním, tak kvantitativním. Nyní zde existuje několik kvalitativně takřka rovnocenných stránek. Jsou to SOKa Jindřichův Hradec (<http://mujweb.cz/instituce/sokarchivjhradec/>), Prachatice (http://home.tiscalic.cz/archiv_prachatice), Strakonice (<http://www.soka-st.cz/>) a Tábor (<http://www.archiv.tabor.cz/>). Jejich prezentacím obvykle nechybí nic důležitého a také po grafické stránce jsou přehledné. Vytknout je možné

jen neexistenci jmenného seznamu pracovníků (správců jednotlivých fondů) s eventuálními e-maily (Jindřichův Hradec, Prachatice), nebo soupisu fondů (Tábor). Prémiový bod naopak získal SOKa Prachatice za soupis kronik.

Zbylé archivní prezentace tohoto regionu však už, bohužel, příliš radostnou statistiku nevykazují (např. SOA Třeboň či SOKa Český Krumlov)

V regionu západních Čech je oním pověstným „tahounem“ SOKa Cheb. Jeho, teprve nedávno spuště-

JIŽNÍ A ZÁPADNÍ ČECHY

KATEGORIE	ARCHIVY						
	SOKa Cheb	SOKa Jindřichův Hradec	SOKa Prachatice	SOKa Rokycany	SOKa Strakonice	SOKa Tábor	SOKa Tachov
I. stránka a odkaz na CESARCH (1-2b)	2	2	2	2	2	2	2
II. Informace:							
soupis fondů a sbírek (1b)	1	1	1	0	1	0	0
historie archivu (1-2b)	0	1	1	2	1	0	0
badatelna (1b)	1	1	1	1	1	1	1
pracovníci archivu (1b)	1	0	0	1	1	1	1
ceník služeb (1b)	0	1	0	0	1	0	0
aktuální tel. číslo (1b)	1	1	1	0	1	1	1
e-mail (1b)	1	1	1	1	1	1	1
mapka (1b)	1	0	1	0	0	1	0
III. mimořádnosti a bonbonky:							
publikační činnost (1-3b)	0	0	1	0	0	0	0
akce pro veřejnost (1b)	0	0	0	0	0	0	0
foto. příloha (1b)	0	1	0	0	1	1	0
knihovna archivu (1-2b)	2	1	0	0	0	0	0
pomoc badatelům (1-3b)	1	0	0	0	0	0	2
prémie	2 listiny a sb. foto.	0	1 kroniky	0	0	0	1 odkazy na region
CELKEM:	13	10	10	7	10	8	8

né, stránky (<http://www.archiv-cheb.cz/>), patří rozhodně k tomu nejlepšímu nejen v tomto regionu. Vedle databáze listin a fotografií nabízí svému uživateli i soupis obcí okresu a informaci o různých projektech. Mezi dobré prezentace patří i stránky SOKa Rokycany (<http://www.soka-ro.cz/>) a Tachov (<http://www.soka-tc.cz/>). Stránka archivu v Rokycanech je na první pohled velmi slibná, bohužel, např. odkaz na soupis fondů není aktivní a rovněž po kliknutí na odkaz publikací se objeví prázdné okno. Jinak má ale tato prezentace slušnou informační i grafickou úroveň. Ještě o něco lepší jsou pak stránky tachovské. Uživatel zde nalezne mj. i soupis kronik a stručný přehled správního vývoje (mikro)regionu.

Ostatní západočeské archivy pak buď stránky nemají (Domažlice, Karlovy Vary, Klatovy, Plzeň sever a jih, Sokolov), nebo jsou jejich prezentace jen velmi stručné (SOA Plzeň).

A nyní ještě stručný přehled pro oblast severních Čech. Zde je situace přece jen lepší. Nejvíce pravděpodobně zaujmou stránky SOA Litoměřice – čestná výjimka mezi oblastními archivy (<http://www.soalitomeric.cz/>). Ty jsou přístupné v německé i anglické verzi, najdete zde orientační přístupové mapky – zkrátka snad téměř vše, co si je možné přát. Dá se říci, že na této prezentaci de facto nelze nalézt nějaký zjevný nedostatek, kromě toho, že zde chybí soupis fondů. Tyto strán-

ky také zatím jako jediné reagují na změny, ke kterým došlo v souvislosti se zavedením krajů. Naleznete na nich i stručné informace o podřízených okresních archivech.

Další pěkné stránky nabízejí rovněž SOKa Liberec (<http://www.archiv.lib.cz/>) a Semily (<http://www.archiv.semily.cz/>). Všechny obsahují základní informace. SOKa Liberec navíc zpřístupňuje i stručné obsahy příspěvků svého sborníku a jeho prezentace je dostupná i v polské verzi. K tomu ještě obsahuje slovníček názvů obcí a měst regionu. V Semilech naleznete i soupis kronik, on-line vyhledávání v archivní knihovně a rovněž informace o akcích pro veřejnost (soutěže pro mládež) a také německou verzi stránek.

Nicméně i v tomto regionu se vyskytují archivy bez prezentace (Děčín, Chomutov, Jablonec nad Nisou, Teplice aj.) nebo s neuspokojivým množstvím informací (Česká Lípa, Most).

Východní Čechy a Morava

Nejdříve by bylo vhodné představit několik souhrnných informací. Více než polovina archivů internetové stránky buď vůbec nemá (nebo se nám je nepodařilo nalézt), anebo přes existující odkaz nejsou dostupné (ZA Opava, SOKa Rychnov nad Kněžnou a Brno-venkov). Zde je nutno dodat, že tento neutěšený stav byl částečně zapříčiněn zrušením OkÚ v souvislosti s reformou státní

správy (v době před 1. ledna 2003 provozovaly své stránky přibližně dvě třetiny archivů a často právě pod hlavičkou OkÚ). Cizojazyčnou verzí nemá ani jedna ze zde uváděných prezentací.

Po zrušení velmi zdařilých stránek Hradce Králové se favoritem mezi východočeskými archivy stal Trutnov, těsně následovaný Chrudimí a Pardubicemi.

Trutnovský SOkA (soka-tu.webpark.cz/index) připojuje ke své stručné historii fotografie bývalých místních archivářů s životopisnými daty a odkazuje dokonce na další li-

teraturu. Fulltextově jsou přístupné vybrané články z Ročenky SOkA (soupis fondů, výroční zprávy SOkA 1998–2001). Příjemně překvapí reprodukce vedut východních Čech a česko-německý a německo-český slovník názvů obcí v okrese. Dále stránky nabízejí soupis fondů podle tematických skupin, rozepsané obsahy jednotlivých svazků archivních ročenek, anotace vydávaných publikací a přehled pořádaných a spolupřádaných výstav a ke stažení také databáze z dílny SOkA Trutnov. Přes existenci tematického abecedního rejstříku stránek, umožňující-

ho jakési vyhledávání, jsou však tyto stránky poněkud nepřehledné.

SOkA Chrudim (www.sokacr.cz) věnuje významnou část svých renqovovaných stránek stavbě nové archivní budovy včetně architektonické soutěže a předcházejícího archeologického výzkumu. Laičtí badatelé pak jistě ocení stručný výklad o fungování archivní sítě ČR a virtuální prohlídku archivu. Výjimečným zjevem jsou fulltextové verze článků o archivu uveřejněných v tisku. Vlastní publikace SOkA jsou představeny pouze stručnou anotací. Soupis fondů podle téma-

tických skupin je doplněn odkazem na PEvA. Nevšední součástí stránek je sekce Poradna věnovaná kronikářům a regionálním historikům a vedení spisové služby.

Nově zpřístupněná prezentace pardubického SOkA (www.sweb.cz/archiv_pardubice/default.html) nabízí virtuální expozici „Výstava tělesné výchovy a sportu v Pardubicích 1931“, rozepsané obsahy Východočeského sborníku historického a krátké anotace dalších publikací a netradičně také nabídku videokazet ke koupi a seznam videodokumentů, které je možné po ▶

VÝCHODNÍ ČECHY A MORAVA

KATEGORIE	ARCHIVY					
	SOkA Chrudim	SOkA Pardubice	SOkA Trutnov	SOkA Frýdek-Místek	SOkA Karviná	SOkA Olomouc
I. stránka a odkaz na cesarch (1-2b)	2	2	2	2	2	2
II. Informace:						
soupis fondů a sbírek (1b)	1	1	1	1	0	0
historie archivu (1-2b)	2	1	2	2	0	2
badatelna (1b)	1	1	1	1	1	1
pracovníci archivu (1b)	1	0	1	1	1	0
ceník služeb (1b)	0	1	0	0	0	0
akt. tel. číslo (1b)	1	1	1	1	1	1
e-mail (1b)	1	1	1	1	1	1
mapka (1b)	1	0	0	1	1	1
III. Mimořádné bonbonky:						
publikační činnost (1-3b)	2	2	1	2	1	1
akce pro veřejnost (1b)	1	1	1	1	1	0
foto.příloha (1b)	1	1	1	1	1	0
knihovna archivu (1-2b)	0	1	0	0	2	0
pomoc badatelům (1-3b)	0	0	3	3	0	0
prémie	0	1	0	0	0	0
CELKEM:	14	14	15	17	12	9

KATEGORIE	ARCHIVY					
	SOkA Prostějov	SOkA Břeclav	SOkA Havl. Brod	SOkA Kroměříž	SOkA Zlín	SOkA Žďár n. Sázavou
I. stránka a odkaz na cesarch (1-2b)	2	2	2	2	2	2
II. Informace:						
soupis fondů a sbírek (1b)	1	1	1	1	0	1
soupis fondů a sbírek (1b)	1	0	1	1	0	1
badatelna (1b)	1	1	1	1	1	1
pracovníci archivu (1b)	1	1	1	1	0	1
ceník služeb (1b)	0	1	0	1	0	1
akt. tel. číslo (1b)	1	1	1	1	1	1
e-mail (1b)	1	1	1	1	1	1
mapka (1b)	1	0	1	0	1	1
III. Mimořádné bonbonky:						
publikační činnost (1-3b)	1	2	2	2	1	1
akce pro veřejnost (1b)	0	0	0	0	0	0
foto.příloha (1b)	0	1	0	0	0	0
knihovna archivu (1-2b)	0	0	0	1	0	1
pomoc badatelům (1-3b)	0	3	0	0	0	1
prémie	0	0	0	0	0	0
CELKEM:	10	14	11	12	7	13

předchozím objednání v archivu shlédnout.

Pouze podprůměrné jsou nové prezentace SOA Zámorsk (www.soka-cr.cz/soa/vite/vite.html) a SOkA Svitavy (www.litomysl.cz/php/organizace/vypis_organizace.php?id_org=116), naopak nedostupné jsou stránky Rychnova nad Kněžnou. Zrušeny byly stránky SOkA Jičín a Ústí nad Orlicí.

Situace v severomoravském regionu je obdobná. Nedávno aktualizované stránky Frýdku-Místku (www.archivfm.applet.cz) kromě historie, zmiňující předchůdce SOkA, odkazují také na zevrubnější článek ve svém sborníku, dále přichází seznam kronik okresu a výstava zdigitalizovaných fotografií z expozice „Zapomenutý Frýdek a Místek“. Nejen laické badatele jistě příjemně překvapí přehled správného vývoje okresu a německo-polsko-český rejstřík obcí. Na jinak velmi solidních stránkách zamrzí, že schází přehled fondů, který supluje pouze odkaz na PEVA.

Karviná (www.oku-ka.cz/soka/) poskytuje seznam periodik aktuálně odebíraných knihovnou a vedle přehledu konaných a připravovaných akcí (někdy i se zevrubnějšími informacemi a fotografiemi) také virtuální výstavu starých fotografií a pohlednic se stručnými popisy („Ze sbírek fotoarchivu“). Škoda jen, že schází soupis fondů, který je alespoň částečně nahrazen jejich obecnou charakteristikou a upozorněním na vybrané kategorie (kroniky, zákoníky,

fotografie, filmotéka, CD-ROM, seznam odebíraných periodik). Stručné anotace o vydaných publikacích jsou samozřejmě součástí obou výše zmíněných prezentací.

Vkusné prostějovské stránky (archiv.prostejov.cz) stručně informují o publikacích archivu a jeho historii (hlavně co se budovy týče). Soupis fondů je proveden podle lokalit i tematických skupin. Nezvyklým jevem je odkaz na přehled zaniklých podniků a organizací v okrese a seznam soukromých spisoven.

Příjemným designem vynikají rovněž olomoucké stránky (www.archivol.cz), které zpřístupňují výroční zprávu za rok 2002 včetně publikační a přednáškové činnosti archivu a jeho pracovníků a stručně také informují o historii instituce a jejích předchůdců. Soupis fondů je, bohužel, stále výstavbě.

Nová podoba nyní rekonstruované, dříve jednoobrazkové prezentace ZA Opava (www.oku-br.cz/builwww/krajpus/za_op.htm) je zatím stále nepřístupná. Zrušeny byly stránky SOkA Přerov a Bruntál a již dříve nedostupné stránky SOkA Nový Jičín a Šumperk.

Favoritem mezi jihomoravskými SOkA by mohly být stránky Břeclavi (www.archiv-mikulov.cz), na nichž je třeba ocenit úplnou bibliografii (řazeno abecedně podle autorů) ročenky Jižní Morava a Mikulovských symposií a přehled svazků Knižnice Jižní Moravy, které jsou ke stažení dokonce ve třech různých formátech, dále pak přehled správného

vývoje obcí okresu (uvádí datum 1. zmínky, německý název, příslušnost k panstvím a k okresům) a správní vývoj teritoria okresu v 19. a 20. stol. s připojenými mapkami.

Velmi zdařilé jsou ovšem také prezentace Havlíčkova Brodu (www.archivhb.cz) se soupisem kronik okresu (abecedně podle obcí), obsahu sborníku Havlíčskobrodsko a poněkud zevrubnější historií instituce (jmenuje také předchůdce a některé archiváře) a Žďáru nad Sázavou (home.tiscali.cz/sokazr/) se soupisem obecních a školních kronik, obsahu vlastivědného sborníku Západní Morava, stručnými zprávami o činnosti archivu v letech 1998 až 2003 a sekcí věnovanou kronikářům (např. metodický návod k vedení kronik). Kroměřížské stránky (www.soka-km.cz) přináší roze-psaný obsah svých archivních ročenek, zprávy o činnosti archivu v posledních letech, stručnou historii instituce, soupis svých fondů podle tematických skupin a výtah z platného archivního zákona.

Mezi ostatními podprůměrnými stránkami v regionu, Blansko (www.sokabk.cz) a Hodonín (www.oku-ho.cz/indexsoa.html), vyniká SOkA Zlín (www.archiv-zlin.cz), který uvádí obsah několika svazků svého sborníku Zlínsko od minulosti k současnosti. Nepřístupné jsou nyní stránky SOkA Brno – venkov (www.oku-bo.cz/oa/) a již dříve zrušené stránky SOkA Pelhřimov, Vsetín a Uherské Hradiště.

Archivy měst

Nyní se podívejme na aktuální stav internetových prezentací městských archivů. Internetové stránky má pět městských archivů.

Velice pěkné, přehledné jsou stránky Archivu hlavního města Prahy. Líbil se nám přehled archivářů s jejich fotografiemi, originální je také panoramatický pohled ze střechy nové archivní budovy na Chodovci a velkým nadstandardem je anglická verze stránek.

Oproti minulé verzi našeho článku je povzbuzující a radostné zjištění, že stránky archivů měst Brna a Plzně se změnil k lepšímu, jak ukazuje i naše tabulka. Mají pěkný vzhled, grafiku a veškeré nezbytné informace, které badatel potřebuje, pokud chce využít jejich služeb.

Favoritem však stále zůstává prezentace archivu města Ostravy. Nejen že splňuje téměř všechna kritéria hodnocení, navíc si zaslouží velkou prémii za mnoho zajímavostí, které jistě přilákají i laickou veřejnost. Stejně jako v SÚA Praha, i zde jsou vysvětleny funkce archivu jako instituce, pojmy spojené s archivnictvím, informace o předarchivní péči, o archiváliích samotných, a to i s ukázkami (fotografie nejstarší listiny v archivu). Za velice cenné lze považovat on-line katalog sbírky regionálních periodik, biografie jednotlivých archivářů i s fotografiemi a velice pěkné upoutávky na výstavy, které archiv pořádá (Mapy v proměnách času, Zapomenutá Ostrava, kde jsou fotografie starých pohlednic s podrobným komentářem, ▶

sbírka pečidel). Inteligentně je dělání i soupis fondů a sbírek, kde můžete vyhledávat dvojím způsobem, podle lokalit a podle druhu činnosti. Mezi prémiové patří krásný nápad s názvem „Pomůžete nám?“, kde se zapojují i návštěvníci stránek tím, že mohou pokusit lokalizovat zapomenutá a dnes již neexistující místa v Ostravě.

Archivy zvláštního významu

Poslední skupinou archivů jsou archivy zvláštního významu a podnikové archivy. Stránky Archivu UK jsou stále ve výstavbě, když se bu-

dete chtít podívat na archiv České televize, tak se vám sice zobrazí její internetové stránky, ale archiv v pravém slova smyslu nenajdete. Pouze pod heslem Historie ČT se zobrazí spousta článků o historii televize a videoarchiv a fotoarchiv. Poslední dva jsou velice přitažlivé. Ve videoarchivu najdete ukázky z normalizačních a revolučních pořadů, proslavů, reklam a ve fotoarchivu zajímavé ukázky počátků televizní grafiky, známé tváře z obrazovky a starožitnosti televizní techniky.

Problém je i s Archivem poslanecké sněmovny, jen pod hlavičkou

MĚSTSKÉ ARCHIVY

KATEGORIE	Archiv hl. m. Prahy	Archiv města Brna	Archiv města Ostravy	Archiv města Plzně	Archiv m. Ústí n. Labem
I. stránka a odkaz na CESARCH (1-2b)	2	2	2	2	2
II. Informace:					
soupis fondů a sbírek (1b)	1	1	1	1	1
historie archivu (1-2b)	2	1	2	2	1
badatelna (1b)	1	1	1	1	1
pracovníci archivu (1b)	0	1	0	1	1
ceník služeb (1b)	0	1	0	1	0
aktuální tel. číslo (1b)	1	1	1	1	0
e-mail (1b)	1	1	1	1	1
mapka (1b)	1	0	1	0	0
III. mimořádnosti a bonbonky:					
publikační činnost (1-3b)	0	3	3	2	0
akce pro veřejnost (1b)	0	0	1	0	0
foto. příloha (1b)	1	1	1	0	0
knihovna archivu (1-2b)	2	1	2	0	1
pomoc badatelům (1-3b)	0	0	2	1	0
prémie	2- ang. verze	1- fotoalbum	5	0	0
CELKEM	14	15	24	14	8

dokumenty naleznete velmi zajímavou „Digitální knihovnu Český parlament“, kde jsou v plném znění tisíky, stenozáznamy a usnesení od roku 1861 až do současnosti.

Stránky Archivu Národní galerie mají na CESARCHu odkaz, který nefunguje, ale když se jej pokusíte nalézt přímo na stránkách Národní galerie, budete úspěšní. Bohužel stránka obsahuje velice málo informací. Stejný zádrhel je i u odkazu na prezentaci Archivu Národního muzea. Odkazuje totiž na starou a horší verzi. Tu správnou verzi lze

nalézt přes oficiální stránky Národního muzea.

Kritéria hodnocení, které jsme si stanovili, neodpovídají pro archivy typu Český rozhlas a Národní filmový archiv. Tuto skupinu by pak bylo nutné měřit jiným metrem, a proto jsme je z tabulky vyřadili. Oba archivy však pro zájemce nabízejí spoustu zajímavostí.

Poměrně pěkné stránky má Masarykův ústav Akademie věd ČR – Archiv Ústavu TGM, který svou prezentací překračuje jednostránkový průměr v této skupině. Stránky jsou

ARCHIVY ZVLÁŠTNÍHO VÝZNAMU A PODNIKOVÉ ARCHIVY (PA)

KATEGORIE	Archiv AVČR	Archiv ČVUT	Archiv Min. vnitra	Archiv Národní knihovny	Archiv Praž. hradu	Archiv MU AVČR	Archiv NM	Vojenský ústřední archiv
I. stránka a odkaz na CESARCH (1-2b)								
	2	2	2	2	2	2	1	2
II. Informace:								
soupis fondů a sbírek (1b)	1	0	0	1	3	1	1	1
historie archivu (1-2b)	0	0	1	0	2	0	2	1
badatelna (1b)	1	1	1	0	1	1	1	1
pracovníci archivu (1b)	1	1	0	0	1	1	1	1
ceník služeb (1b)	0	0	0	0	1	1	1	0
aktuální tel. číslo (1b)	1	0	1	1	1	1	1	1
e-mail (1b)	1	1	1	1	0	1	1	1
mapka (1b)	0	1	0	1	0	0	1	0
III. mimořádnosti a bonbonky:								
publikační činnost (1-3b)	3	0	0	0	2	1	0	0
akce pro veřejnost (1b)	0	0	0	0	0	1	1	0
foto. příloha (1b)	1	1	0	0	1	1	0	1
knihovna archivu (1-2b)	1	1	0	0	1	0	0	0
pomoc badatelům (1-3b)	0	0	0	0	0	0	0	0
prémie	1- virtuální výstava	0	1- ang. verze	0	1	1	0	0
CELKEM	13	8	8	6	18	12	11	9

přehledné a dozvíte se z nich téměř vše, co potřebujete. Navíc je zde uveřejněn pěkný příspěvek o Charlottě Masarykové i s fotografickou přílohou. Mezi zajímavosti jsme zařadili i Masarykův zbrojní pas.

Favorité jsou však dva archivy. Archiv Pražského hradu, jehož stránky jsou nejen velice vkusné a přehledné, ale také obsáhlé. U soupisu sbírek a fondů na první pohled zaujmou ukázky z map, plánů, grafik i fotografie osobností. Stejně precizně je zpracována historie archivu, taktéž s fotografickou

přílohou. Zkrátka výborná prezentace.

Druhým favoritem je Archiv České národní banky. Jeho prezentace je velice profesionální, přehledná a až na maličkosti zcela vyčerpávající. Líbil se nám podrobný seznam fondů a sbírek, přehled představitelů ČNB s jejich fotografiemi a užitečný je i seznam literatury ke studiu ČNB.

Samostatnou kapitolou jsou podnikové archivy. Internetové stránky mají zatím pouze dva, ale výhled do budoucnosti je v tomto

ARCHIVY ZVLÁŠTNÍHO VÝZNAMU A PODNIKOVÉ ARCHIVY (PA)

KATEGORIE	Archiv prezidenta republiky	Univ. archiv Mend.ZLU Brno (PA)	Archiv MU Brno	Archiv ČNB	Všeoborový archiv ČMKOS	Sokolovská uhelná (PA)
I. stránka a odkaz na CESARCH (1-2b)	2	2	2	2	1	2
II. Informace:						
soupis fondů a sbírek (1b)	1	1	0	1	1	1
historie archivu (1-2b)	0	2	0	2	0	1
badatelna (1b)	1	0	1	1	1	0
pracovníci archivu (1b)	1	1	0	1	1	0
ceník služeb (1b)	0	0	0	0	0	0
aktuální tel. číslo (1b)	1	1	1	1	1	1
e-mail (1b)	1	1	1	1	1	1
mapka (1b)	0	0	1	0	0	0
III. mimořádnosti a bonbonky:						
publikační činnost (1-3b)	0	1	0	0	0	0
akce pro veřejnost (1b)	0	0	0	0	0	0
foto. příloha (1b)	0	1	1	1	0	0
knihovna archivu (1-2b)	0	0	0	0	1	0
pomoc badatelům (1-3b)	0	0	0	1- vysvětlivky	0	0
prémie	0	0	0	3	0	3
CELKEM	7	10	7	14	7	9

směru spíše příznivý. Za zmínku stojí především Podnikový archiv Sokolovské uhelné a. s. Mají hodně podrobný soupis fondů a sbírek, zaujmou také slavní sokolovští rodáci, ale nejhezčí jsou barevné ukázky archiválií.

Co říci na závěr? Byli jsme svědky chvály i kritiky, mnoha zají-

mavých nápadů i nedbalosti, příkladů hodných k následování, ale i takových, o kterých snad raději pomlčet. Přesto však můžeme konstatovat, že situace se v celostátním průměru oproti prvnímu hodnocení o něco zlepšila.

Dominik Budský
Martina Maříková
Michaela Munková

Ukončili členství nebo zemřeli v roce 2003

4 Anger Jindřich
76 Dušek Tomáš R.
77 Dvorný Valdemar †
207 Kotal Miroslav †
232 Krutská Marie
246 Langkramer Otakar
264 Lutonský Boleslav – vyloučen
320 Novotná Miloslava
323 Olbrich Ladislav †
360 Podzimková Miroslava
361 Pohanka Camillo
377 Pulánek Hynek †
449 Šotola Bohumír
455 Štemberk Jiří
458 Štoviček Jan
514 Vraný Antonín †
558 Kadič Jan †
608 Šmíd Václav
644 Löwit Emil †
721 Lacinová Jana †
741 Valentová Magdalena
755 Hučková Milada
776 Davidová Marie †
837 Huml Jiří †
888 Krob Adolf †

895 Pecinovský Rudolf †
983 Němec Miroslav
1012 Kulíšek Ivan †
1019 Kmínek Miroslav †
1061 Roček Otto †
1134 Kocík Miroslav
1166 Labuda Marek
1279 Daněk Milan
1281 Kubiš Josef
1287 Jíra Vratislav

Dále bylo v září rozhodnutím správního výboru ukončeno v souladu se stanovami ČGHSP členství 116 členům, kteří přes upozornění neuhradili členské příspěvky za rok 2003.

Pozn: Počet členů, kteří ukončili nebo zemřeli, i počet členů, jimž bylo členství zrušeno, se liší oproti počtu uvedenému na VH z důvodu dodatečných informací či provedených úhrad k datu uzávěrky GHL.

Jan Podhola

Nově přijatí členové v roce 2003

1373 Prádová Kamila, Praha	1412 Petr Pavel, Krnov
1374 Vamberra Rudolf, Praha	1413 Tvrdíková Alena, Kolín
1375 Zeman Václav, Libochovice	1414 Korda Václav, Brandýs n. Labem
1376 Bureš Ondřej, Jimramov	1415 Babeckij Jan, Praha
1377 Adamová Vlastimila, Hrušovany u Br.	1416 Buben Jiří, Pilníkov
1378 Adam Petr, Ždírec n. Doubravou	1417 Zíkl Josef, Praha
1379 Krůta Tomáš, Praha	1418 Kripnerová Zdenka, Praha
1380 Vlček Miroslav, Mníšek p. Brdy	1419 Černochová Věra, Mar. Lázně
1381 Kubátová Věra, Praha	1420 Pfannensteilová Iva, Desná
1382 Kohout Josef, Praha	1421 Pfannensteil Jan, Desná
1383 Procházka Miroslav, Stará Paka	1422 Zmrzlík Miroslav, Chodov
1384 Cuhra Zdeněk, Kamenný Újezd	1423 Poubová Miloslava, Průhonice
1385 Jiša Josef, Kozojedy	1424 Ryba Pavel, Pernolec
1386 Švarc Miroslav, Chotýčany	1425 Matheisl Karel, Mostek
1387 Knaiblová Marie, Praha	1426 Pecka Zdeněk, Praha
1388 Károlyová Jiřina, Praha	1427 Geyerová Eva, Praha
1389 Polesná Petra, Praha	1428 Lábler Ludvík, Praha
1390 Marek Luboš, Velká Dobrá	1429 Štěpánek Jan, Dolní Bělá
1391 Hlinovský Jiří, Tábor	1430 Čadílek Ladislav, Brno
1392 Novák Jaroslav, Praha	1431 Pokorný Pavel, Víceňovice
1393 Holubec Jiří, Telč	1432 Smetanová Martina, Ústí n. Labem
1394 Parys František, Nebovidy	1433 Příbylová Miroslava, Praha
1395 Srb Petr, Velvary	1434 Vincenc Jiří, Praha
1396 Pavlovská Ivana, Praha	1435 Vrána Josef, Pernolec
1397 Vilímek Petr, Vlašim	1436 Svoboda Zdeněk, Teplice
1398 Löwitová Marie, Praha	1437 Jarková Libuše, Praha
1399 Kheilová Marie, Praha	1438 Chramosta Zdeněk, Praha
1400 Vlasáková Ingrid, Svitavy	1439 Novák Radek, Černá v Pošumaví
1401 Vlach Pavel, Praha	1440 Sýkora Alois, Praha
1402 Divišová Dana, Padělký	1441 Grof Jaromír, Praha
1403 Sklenářová Hana, Praha	1442 Černá Marcela, Praha
1404 Líbal Karel, Praha	1443 Janata Jindřich, Tábor
1405 Běláčková Daniela, Praha	1444 Šimíčková Hana, Praha
1406 Winterová Zdenka, Rousínov	1445 Hally Martin, Praha
1407 Rejmon Pavel, Praha	1446 Košacký Martin, Klecany
1408 Lapková Eva, Praha	1447 Procházková Lenka, Praha
1409 Fuksová Gabriela, Starý Plzenec	1448 Zatloukal Ladislav, Guntramovice
1410 Lukaničová Šárka, Praha	1449 Zatloukal Richard, Praha
1411 Šafařík Rudolf, Žatec	

Jan Podhola

Úřední hodiny v místnosti Společnosti:

každé pondělí od 15,00 do 17,00 hodin (kromě měsíců července a srpna).

Knihovna v místnosti Společnosti:

každé první úterý v měsíci od 17,15 do 19,00 hodin (kromě měsíců července a srpna).

Autoři tohoto čísla:

PhDr. Jan Podhola, Amforová 1901, 155 00 Praha 5

Mgr. Karel Chobot, Jiráskova 305, 431 41 Údlice

Genealogické a heraldické listy, ročník XXIV., číslo 1/2004

Pro své členy vydává

Česká genealogická a heraldická společnost v Praze

Fantova 1784, Praha 5, 155 00, tel.: 251 613 490

<http://www.genealogie.cz>

e-mail: cghsp@email.cz

Bankovní spojení: 108696177/0300 (ČSOB), 122991359/0800 (ČS)

Odběr časopisu je vázán na zaplacení členského příspěvku.

Za původnost a obsah článků ručí autoři.

Připravuje Redakční rada ve složení:

PhDr. Karel Černý, PhDr. Ing. Jaroslava Honcová, CSc.,

PhDr. Vladimíra Hradecká, Jan Oulík, JUDr. Marek Starý, Ph.D.

Jazykové korektury: PhDr. Jan Podhola, JUDr. Marek Starý, Ph.D.

Grafická úprava: Šárka Klomínková

Uzávěrka: duben 2004 – dáno do tisku v květnu 2004 – Počet výtisků: 1000

ISSN 1212-9631

Tisk: Polygrafické SOU Svoboda s.r.o., Bellova 352, 109 00 Praha 10